

Uvodnik

Jurij Paljk

Veletok beguncev

"Slovenija se nahaja v težkem položaju, ko več deset tisoč beguncev in migrantov z Vzhoda in iz Afrike dnevno vstopa v našo državo. Njihovo sprejemanje, nastanitev in prevoz proti Avstriji zahteva izjemne materialne in človeške napore. Zato v imenu Slovenske škofovske konference izrekam hvaležnost in priznanje vsem policistom, vojakom, pripadnikom civilne zaščite in številnim prostovoljcem humanitarnih organizacij za vse njihovo dosedanje delo in zavzetost. Posebno zahvalo izrekam vsem članom Slovenske karitas in župnij, ki v teh dneh požrtvovalno sprejemajo begunce in skrbijo, da je njihov odhod proti končnim državam čim bolj organiziran. Obenem pozivam pristojne državne oblasti, da beguncem, ki se v teh dneh nahajajo v Sloveniji, nudijo varne razmere, primerno namestitve in oskrbo. Pri tem lahko državne oblasti računajo na pomoč naše krajevne Cerkve in zlasti Slovenske karitas. Prav tako naj državne oblasti dosežejo čim prejšnji dogovor o begunski problematiki na ravni Evropske unije in sosednjih držav, da v prihodnjih dneh in tednih ne bo prišlo do humanitarne krize in neredov. Vse državljanje zato vabim, da smo v času te preizkušnje, kljub nekaterim zaskrbljujočim pojavom, enotni, mirni in da begunce po naših najboljših močeh sprejemamo kot brate in sestre. Katoličane pa še posebej vabim k zavzeti molitvi tako za vse begunce kot tudi za mir na svetu", je dejal msgr. Andrej Glavan, predsednik slovenske škofovske konference. In s tem v bistvu povedal vse, kar je treba povedati, ko nemočen gledaš to sodobno preseljevanje narodov, za to namreč gre.

/ str. 2

Minister Žmavc na obisku pri tržaških Slovencih Z vami je Slovenija večja

Nedvomno je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc po celodnevem delovnem obisku pri naših manjšinskih organizacijah v sredo, 21. oktobra, zapustil Trst s pozitivnimi občutki. Osnovni namen obiska ministra Žmavca je bilo srečanje s predstavniki manjšinskih organizacij v Tržaški pokrajini ter soočanje z bogato paleto dejavnosti, ki jih vodijo manjšinske organizacije o odprtih vprašanjih, s katerimi se soočajo, in z načini njihovega reševanja, pa še z izzivi ter načrti za prihodnost. Pozornost je bila namenjena tudi utrjevanju in širjenju sodelovanja z Uradom Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in s slovenskimi ustanovami pri nas.

Krovniki organizaciji SSO in SKGZ
Jutranji program je bil najprej namenjen soočanju s predsednikoma krovnih organizacij SSO in SKGZ. Prvi sestanek je bil v prostorih Sveta slovenskih organizacij na ul. Coroneo, kjer sta predstavnika slovenske vlade in njegove sodelavce (sekretarko Ireno Vadnjala in svetovnega Dejana Podgorška) ob generalni konzulki RS v Trstu Ingrid Sergaš in konzulki Eliški Kersnič Žmavc pričakala predsednik SSO Walter Bandelj in Ivo Corva, ki je pri krovniki organizaciji zadolžen za evropske projekte. Na sestanku, pri katerem sta sodelovala še Igor Švab, predsednik SSO za Tržaško,

in član odbora Matjaž Rustja, je predsednik Bandelj izpostavil ključna vprašanja, zlasti institucionalne narave, s katerimi se sooča naša narodna skupnost. Vprašanja so namreč odprta na področju reforme javnih uprav na deželni in državni ravni, na področju šolstva (tudi glasbenega v zvezi s še nerešeno tematiko slovenske sekcije na konservatoriju Tartini) in na ravni udeležanja zaščitnega zakona (zlasti člena o vidni dvojezičnosti). V ta namen je Bandelj napovedal sestavo spomenice, ki jo bosta krovniki organizaciji izdelali v sozvočju s paritetnim odborom; v njej bodo te prioritete podrobno obravnavane. Z dokumentom bo nato seznanjen Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. Bandelj ni izključil možnosti, da bi spomenico uporabili kot informativno sredstvo v odnosu do institucij na krajevni, državni in mednarodni ravni (tudi na ravni evropskih ustanov).

/ str. 11
IG

PODPRI
NOVI
GLAS
To lahko storiš tudi
s podporno naročnino,
ki znaša 100 evrov.

Ob 50-letnici PD Štandrež in župnijskega doma Naj tu še naprej zvenita naša beseda in pesem!

Zlato jubilej, polstoletja neprekinjenega delovanja, je zelo pomemben mejnik za vsako ustanovo, še toliko bolj dragocen pa je, če ga doseže društvo v majhni vasi, ki jo že dolgo let dušijo predme-

soško vas. Dvorano z 200 sedeži, malo dvorano, spodnje prostore in dve manjši sobi so znali delavni in prizadevni člani društva takoj zapolniti z različnimi kulturnimi prireditvami; v njej se je takoj začutil živahen

foto dpd

stne hiše in se senca asimilacije vsiljivo širi na vse konce in kraje in izpodjeda nekoč povsem slovenski živelj. Tako okroglo obletnico z upravičnim ponosom praznuje Prosvetno društvo Štandrež, ki že 50 let vztraja na svoji poti in trdovratno in kleno kljubuje vsem nasprotnim vetrovom. Njegove korenine segajo v leto 1965, ko je bila julija slovesno odprta župnijska dvorana, ki se je tudi "srečala z Abrahamom" in v kateri domuje društvo. Za njeno gradnjo se je zavzemal g. župnik Jožef Žorž, že takoj, ko je maja l. 1960 prišel za župnika v to nekdanj povsem kmečko ob-

življenjski utrip, ki je slošel in še sloni na krščanskih vrednotah. Društveno dejavnost že od vsega začetka bogatita zborovsko petje in izredno dejavna dramska ustvarjalna

žilica, ki prehaja tudi na mladi rod, saj tudi otroci radi nastopajo na odru. Razvejeno društveno delovanje obsega tudi kulturne večere s predstavitvijo knjig in predvajanjem diapozitivov z društvenih izletov, ki so dobrodošli in uspešni. V organizaciji društva že vsa leta poteka spomladi Praznik špargljev, ki privablja veliko ljudi, tudi iz bližnjih "čezmejnih" krajev; sodelovanje z društvi onkraj nekdanje meje je za štandreške kulturnike že dolgoletna, ustaljena praksa.

/ str. 6
Iva Koršič

S 1. strani

Veletok beguncev

Da je stvar dramatična, pričajo posnetki veletokov ljudi, ki se zgrinjajo na državno mejo med Slovenijo in Hrvaško, 15 tisoč jih je prišlo v Slovenijo samo minulo nedeljo, kar je več kot zgovorno. Predsednik Slovenije Borut Pahor in predsednik slovenske vlade Miro Cerar sta si ogledala begunske zbirne centre, slovenski premier je bil na vrhu kriznega srečanja za rešitev krize z begunci v Bruslju jassen, Slovenija potrebuje pomoč, begunsko krizo je treba reševati vzajemno, celo tako daleč je šel, da je opozoril na morebiten razpad Evropske unije zaradi te krize. Po vrnitvi iz Bruslja je slovenski premier dejal, da so bile v Bruslju "predvsem dane zaveze vseh držav, da bodo bistveno bolj sodelovale pri obveščanju in uravnavanju toka beguncev, dokler se ta ne zmanjša". "V Slovenijo je minuli konec tedna vstopilo okoli 25.000 beguncev. Na slovenskem notranjem ministrstvu so posvarili, da to presega meje razumnega, in na izčrpanost aktivnih na terenu. Premier Miro Cerar je v nedeljo v Bruslju pozval k sprejetju takojšnjih ukrepov. Dogovor mini vrha Evropske unije in Balkana je, da bodo v Sloveniji v tednu dni namestili 400 policistov", je zapisala Slovenska tiskovna agencija v ponedeljek, 26. t. m., dodan je bil še po-

datek: "Samo v soboto je v Slovenijo po navedbah policije vstopilo 9925 migrantov, sinoči pa so z notranjega ministrstva sporočili, da naj bi jih do polnoči vstopilo 15.000. S tem je število pribežnikov, ki so doslej vstopili v Slovenijo, preseglo 80.000. Na notranjem ministrstvu so že opozorili, da tako velikega vala ne zmore normalno obvladovati nobena država".

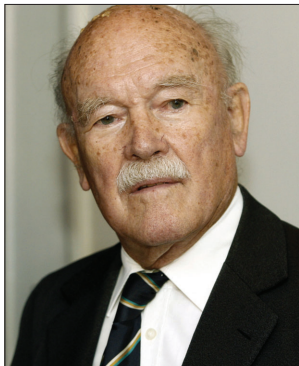
"Slovenska karitas intenzivno nadaljuje pomoč v namestitvenih in sprejemnih centrih, predvsem s hrano, odejami, prostovoljci in tudi zdravstvenim osebjem... Prostovoljci Karitas skrbijo predvsem za deljenje hrane in oblačil ter za namestitev beguncev v centrih. V zadnjih šestih dneh je bilo vsak dan v dnevni izmeni več kot 50 prostovoljcev in v nočni približno 20. Do sedaj je v izmenah sodelovalo 257 prostovoljcev", je v sporočilu za javnost konec tedna zapisal generalni tajnik Slovenske karitas Imre Jerebic, ki naproša vse za pomoč, obrnemo se lahko tudi na krajevno Karitas.

Ob teh grozljivih podatkih je seveda vsakomur od nas jasno, da ne gre samo za vojne begunce, ampak za preseljevanje ljudstev bibličnih razsežnosti, ki spreminja vse nas. Kaže na krhkost Evropske unije in vseh nas, ko nemočni opazujemo nastajanje nove podobe sveta.

Ob smrti enega izmed očetov samostojne Slovenije SSk se hvaležno klanja spominu na dr. Franceta Bučarja

Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji, se hvaležno klanja spominu na dr. Franceta Bučarja, starostu slovenske politike, enega od očetov samostojne Slovenije. 25. junija 1992 je kot takratni predsednik Skupščine Republike Slovenije skladno z rezultati plebiscita formalno razglasil samostojnost države. Skupaj s Petrom Jambrekom je bil tudi glavni avtor prve slovenske ustave.

Že v 70. letih je razburil oblast s kritičnimi članki in bil zato odstranjen z univerze ter tako začel dolgo pot političnega oporečnosti. Leta 1989 je soustanovil Slovensko demokratsko zvezo in z njo kot del koalicije DEMOS zmagal na prvih demokratskih volitvah v Sloveniji. Bil je predsednik Skupščine Republike Slovenije v mandatu 1990–1992 in tako ena vodilnih osebnosti procesa osam-

mosvojitve Slovenije.

France Bučar se je že kot dijak v Ljubljani pridružil Osvobodilni fronti (OF), zaradi česar so ga leta 1942 zaprli italijanski okupatorji in ga internirali v Italijo (Gonars, Novara, Fara Novarese, Parma). Po koncu svoje politične poti je dr. Bučar napisal več knjižnih del s politično in ekonomsko pravno vsebino, kot so *Slovenija in evropski izzivi*, *Demokracija in kriza naših ustavnih institucij*, *Porušena harmonija sveta*, *Rojstvo države, Slovenci in prihodnost*, *Temelji naše državnosti* in *Prelom, do katerega ni prišlo*. Do

leta 2012 je tudi vodil slovensko Panevropsko gibanje. V imenu stranke Slovenska skupnost se je v žalno knjigo na sedežu Generalnega konzulata RS v Trstu vpisal tudi deželni tajnik SSK Igor Gabrovec, ki je izpostavil vlogo in pomen dr. Franceta Bučarja kot velikega Slovenca, demokrata in junaka slovenske osamosvojitve.

Predstavitve bo namenjena predvsem:

- študentom zadnjega letnika višje stopnje ("bolonjskega") dodiplomskega študija, prvenstveno družboslovne in humanistične smeri,
 - podiplomskim študentom
 - podoktorskim študentom – raziskovalcem
 - raziskovalcem in profesorjem z različnih inštitutov in fakultet v RS.
- Več informacij lahko dobite pri Nadji Skale (nadja.skale@gov.si) in dr. Zvonetu Žigonu (zvone.zigon@gov.si – med 26. in 30. 10. odsoten).

Pod lipami

V četrtek, 29. oktobra, bo gost Srečanja pod lipami v Gorici ljubljanski nadškof msgr. Stanislav Zore. Kot edini predstavnik slovenske Cerkve se je pred nekaj dnevi vrnil s škofovske sinode o družini v Vatikanu. V ospredju pogovora, ki ga bosta vodila goriška zakonca Katja Tomsic in Ivo Cotič, bodo sklepno poročilo, ki so ga sinodalni očetje odobrili 24. t. m., pa tudi splošne problematike, vezane na družinsko tematiko, zakonsko zvezo, vzgojo itd. Nadškof bo maševal v Štandrežu ob 18.30, srečanje v Kulturnem centru Bratuž pa bo ob 20. uri.

Po škofovski sinodi je bil objavljen sklepni dokument

Družina, "luč v temi sveta"

Redna škofovska sinoda o družini se je končala in objavljeno je bilo sklepno poročilo (*Relatio Synodi*). Sestavlja ga 94 členov, ki so jih posamično glasovali sinodalni očetje in odobrili z dvotretjinsko večino glasov.

Besedilo med drugim ugotavlja, da vsaka družina "lahko postane luč v temi sveta". Poročilo obravnava številne težave družine, pa tudi njeno veliko sposobnost se soočati z njimi. Členi poročila, ki so prejeli najmanj glasov, obravnajo težke okoliščine in pastoralni pristop do ranjenih družin in do tistih, ki ne živijo v skladu s cerkveno disciplino. Med temi so izvenzakonske skupnosti, civilno sklenjeni zakoni, ločeni v novih zvezah ter iskanje pastoralnega načina, kako bi se jim približali, je povedal tiskovni predstavnik Sv. sedeža p. Federico Lombardi. Po njegovih besedah je dokument, z razliko od delovnega gradiva, bolj sprejemajoč in usmerjen na pozitivno. Gre za izjemno bogat, dobro uravnotežen in organiziran dokument, je še dejal p. Lombardi. V njem so sinodalni očetje znova poudarili nauk o neločljivosti zakramentalno sklenjene zakonske zveze, ki "ni breme, ampak Božji dar", resnica, utemeljena na Kristusu in na njegovi povezanosti s Cerkvijo. Hkrati poudarjajo, da se resnica in usmiljenje srečujeta v Kristusu. Iz tega izhaja povabilo, da bi sprejemali ranjene družine. Dokument sicer ne govori izrecno o eharistiji za razporečene in spet poročene, poudarja pa, da takšni pari niso izobčeni iz Cerkve, in pastirje poziva k razločevanju analize zapletenih družinskih okoliščin. To razločevanje naj bi potekalo po nauku Cerkve, z zaupanjem, da se nikomur ne sme odtegniti Božjega usmiljenja. Kar se tiče izvenzakonskih skupnosti, dokument poudarja, da je treba najti načine za pot njihovega spreobrnjenja do tiste polnosti, ki jo bodo v luči evangelija dosegli v zakonski zvezi in družini. Sklepni sinodalni dokument jasno poudarja, da ljudi z istospolnimi nagnjenji ne smemo diskriminirati, vendar Cerkev odločno nasprotuje zvezam med osebami istega spola in zunanjim pritiskom glede te točke. Posebni člani so namenjeni migrantom, beguncem in preganjanim, katerih družine so zaradi teh okoliščin razdeljene in lahko postanejo žrtve trgovine z ljudmi. Vse ljudi zato pozivajo k sprejetosti in odprtosti do njih. Druga poglavja so namenjena vlogi ženske, moškega in otrok v družini. Dokument jih vabi, naj varujejo in cenijo svoje vloge. Glede otrok se poudarja lepota posvojitve in rejništva, ki pomagata vzpostavljati prekinitve družinske vezi. Dokument ne pozabi niti vdov, prizadetih, ostarelih in dedkov, ki omogočajo posredovanje vere v družini

in ki jih je treba zaščititi pred t. i. kulturo odmetavanja. Zaradi svojega prispevka v Cerkvi in družbi so omenjeni tudi neporočeni.

Med sencami, ki se v naši družbi pogosto zgrinjajo nad družino, sinoda omenja politično verski fanatizem, ki je sovražen do krščanstva, naraščajoči individualizem, teorijo spola, spore, preganjanja, revščino, nestalno zaposlenost, korupcijo, ekonomske pritiske, ki družino izključujejo iz vzgoje in kulture, globalizacijo brezbriznosti, ki v središče družbe postavlja denar in ne človeka, pornografijo in demografski upad. Zato je potrebno utrditi pripravo na zakon, predvsem za mlade, ki se poroke pogosto bojijo. Potrebna je vzgoja za čustvenost in luči kreposti čistosti in darovanja samega sebe. Sinodalni očetje so tudi spodbudili politike k varovanju družine in življenja. Družba, ki ju ne spoštuje, nima prihodnosti. Sinoda je še enkrat potrdila svetost življenja od spočetja do naravne smrti ter opozorila pred grozjavami družini, med katerimi sta splav in evtanazija. Sklepni dokument ne nazadnje poudarja lepoto družine kot domače Cerkve, ki temelji na zakonski zvezi med možem in ženo; na družini, ki je temeljna celica družbe ter prispeva k njenemu razvoju; na družini kot varnem pristanu najglobljih čustev ter edini točki, ki v tem razdeljenem svetu povezuje ljudi. Ob sklepu dokumenta sinodalni očetje spodbujajo papeža, da bi na temelju sinodalnega poročila napisal dokument o družini. Pot se nadaljuje!

Končala se je torej sinoda o družini; "medijska sinoda", ki se je začela že pred škofovskim zasedanjem in ji je dal močan zagon teolog Krzysztof Charamsa s svojim tempiranim razkritjem, pa očitno še ne. Ta še naprej pritiska od zunaj in skuša usmerjati tako Vatikan kot javnost. Seveda navija za t. i. progresistično smer, tisto, ki naj bi povzela napredne in modernistične silnice. Hvala Bogu je Petrova barka v rokah zanesljivega krmarja, ki se ne ozira za modnimi muhami, ki stvarno in modro razmišlja o družini in prihodnosti, ki - zasidran v Kristusu - trdno veruje, da družina ni preživeta, ampak ostaja temeljni vzor tudi za družbo 21. stoletja. / DD

Povejmo na glas

Referendum o protispravnem zakonu

Prejšnji teden je slovensko Ustavno sodišče odločilo, da "dopušča referendum o noveli zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki pravice istospolnih parov izenačuje s pravicami raznospolnih parov". Navedena novela je bila sprejeta 3. marca, že 26. marca pa je Državni zbor zavrnil razpis referenduma močnega gibanja, ki zakonu odločno nasprotuje. Ta uveljavlja poroke istospolnih parov in jim dovoljuje posvojitve oziroma vzgojo otrok. Zanimivo je, da se bodisi privrženci spornega zakona kakor tudi tisti, ki ga imajo za nesprejemljivega, sklicujejo na Ustavo in najdejo v njej svoj prav, zato morajo potem ustavni sodniki odločiti v prid tega ali onega stališča. Toda vse se je pričelo z odločitvijo trenutne levosredinske vlade, ki je takšen zakon predlagala in tudi izglasovala. Zaman je govoriti o naprednosti besedila in se čuditi tistim, ki ga ne sprejmejo, zastonj se je sklicevati na večinsko število evropskih držav, ki so ga sprejele. Pri zakonodaji o bistvenih stvareh je namreč pomemben še en kriterij: če je predlog določenega zakona spraven. Predlog zakona upošteva stanje v svoji državi, med državljani, se pravi med Slovenci? Se predlog zakona zaveda možne ostre družbene polarizacije ali se ne zaveda? Se predlog zakona zaveda, da smo Slovenci v bistvenih pogledih še vedno ali ponovno močno in premočno razdeljeni v dva bregova - nemara kar razklani? In da je ta razklanost lahko kritična, saj ni težko videti, kako jemlje državi ogromno ener-

gij in jo potiska v vse večji zastoj. Kaj se ni modro izogniti zakonodaji, ki razklanost na novo obuja in jo hrani, če je celo ne krepiti? Kaj nismo v takšnem položaju, da je nujno uveljaviti prav spravnost kot tisto merilo, ki osvetljuje smotrnost ali škodljivost takšnega ali drugega urejanja družbe, pri čemer je zakonodaja najbolj odločujoča in usodna? Kaj Slovenci še vedno vztrajamo, da smo na eni strani eni in na drugi strani drugi, kaj ena stran še vedno ni priznala druge in obratno? In ne nazadnje, kaj ni nemara za protispravnimi potezami želja potisniti drugo stran v kot, jo vsaj ponižati ali kar izničiti? Slovenci smo vsi ali pa nas ni, brez obojega skupaj je država kot skupnost vse šibkejša. Zato je vsekakor prav, da se referendum zgodi in pokaže, če je toliko volivcev, ki novelo vprašljivega zakona lahko ovržejo in odprejo pot za bolj odgovarjajočo obliko zaščite novo nastajajočih zvez med ljudmi. Seveda pa je ob tem mogoče obžalovati, zakaj je do možnosti zopetnega ustvarjanja medsebojne napetosti sploh prišlo, možnosti, ki je nikakor ne bi smeli dopustiti. In ta možnost obstaja prav zdaj, ko je Slovenija ob skrb vzbujajočem prihajanju pribežnikov spodbudno strnila vrste, pri čemer gre vse priznanje opoziciji. Upati je le, da bo ta strnjena vplivala tudi na referendumsko vzdušje in pomirjevala strasti razdiralne ideološke napadalnosti, ki je Slovenija v tem času zagotovo ne potrebuje.

Janez Povše

Konferenca Slovenski možgani krožijo prek meja

Na odprtju minister Gorazd Žmavc

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani organizirata 17. novembra 2015 v prostorih Filozofske fakultete konferenco *Slovenski možgani krožijo prek meja*.

Cilj in namen konference je predstavitev slovenskih raziskovalnih ustanov, ki delujejo zunaj Republike Slovenije – razen nekaterih izjem so le te namreč v veliki meri že v nekoliko širši slovenski strokovni javnosti nepoznane.

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu si prizadeva za krepitev sodelovanja med slovenskimi raziskovalci, znanstveniki, profesorji ali tudi študenti, ki delujejo "znotraj" in zunaj meja Slovenije. Tovrstno znanstvenoraziskovalno sodelovanje namreč lahko bistveno pripomore tako k ohranjanju vezi z matično domovino in s tem k ohranjanju slovenske identitete med najvišje izobraženimi rojaki zunaj meja Slovenije, kot tudi h krepitvi tako imenovanega "kroženja možganov" kot alternativni vse večjemu izseljevanju najuspešnejših mladih oziroma "be-

gu možganov".

Konferenca bo odprl minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, Gorazd Žmavc. V dveh sklopih se bo predstavilo dvanajst ustanov, sledila pa bo "znanstvena tržnica" oziroma individualna srečanja med študenti in raziskovalci ter ustanovami.

Na konferenci se bodo predstavili: Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU, Ljubljana, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI), Trst (Odešek za zgodovino in etnografijo), Inštitut Urbana Jarnika, Celovec, Slovenski znanstveni inštitut (SZI), Celovec, Slovenska študijska knjižnica, Celovec, Društvo v tujini izobraženih Slovencev (VTIS), American-Slovenian Educational Foundation (ASEF), San Francisco, Society for Slovene Studies (SSS), ZDA-Ljubljana, Slovensko-avstralski klub akademikov, Melbourne, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani (mreža in pomen slovenskih lektoratov v svetu) in Svetovna mreža akademikov Univerze v Ljubljani.

POGOVOR Martina Valentinčič o bogati izkušnji v misijonih

Mehika, dežela širokosrčnih ljudi, kjer blagoslavljaajo smeti ...

V mesecu, posvečenem misijonom, smo se pogovorili z Martino Valentinčič. Po rodu iz Števerjana, po izobrazbi pravica, je že več let dejavna v škofijski mladinski pastoral; med drugim je članica škofijskega pastoralnega sveta. Letos poleti se je z 10 drugimi mladimi iz goriške nadškofije in tržaške župnije sv. Terezije odpravila - v sodelovanju s škofijskim misijonskim uradom in z misijonsko skupnostjo Villaregia - petnajst dni v Mehiko...

Kako to, da si se odločila za tako potovanje?

Odločitev za to izkušnjo je sad lanskega misijonskega bdenja, ki ga je, kot vsako leto, organizirala škofijska mladinska pastoral. Med nami je bil g. Aldo Vittor, misijonar, takrat še diakon, ki se je vrnil iz Mehike domov, saj je bil mesec dni kasneje v Ogleju posvečen v duhovnika. Njegov poseg

Slonokoščeni obali. V Mehiki je v škofiji Texcoco prisotna od leta 1998; tedanji škof je misijonarje prosil, naj postavijo svoj sedež na območje kraja Tejocote, ker je tam prisotna največja ameriška skupnost Jehovih prič. Usta-

na ta dan tudi "gosti" svetnikov kip. Če je hiša premajhna, se mašna daritev obhaja kar pred hišo, sredi ulice, po obredu pa družina vsem prisotnim ponudi večerjo, vsaka pač po svojih zmognostih.

Kdaj ste sploh bili proč in katere kraje ste obiskali?

V Mehiki smo bili dva tedna, od 25. julija do 8. avgusta. Bili smo gostje misijonske skupnosti Villaregia, ki ima sedež v škofiji Texcoco, na vzhodu glavnega mesta Ciudad de Mexico. Texcoco je mesto, ki ima skoraj dva milijona prebivalcev, sedaj je postalo že predmestje mehiške prestolnice; sama prestolnica šteje 8 milijonov in pol prebivalcev, zaledjem pa celo 25 milijonov in je drugo največje mesto na svetu. Glavni del bivanja v Mehiki smo preživeli v misijonski skupnosti in spoznavali okolje, v katerem misijonarji delujejo. Obiskali pa smo tudi

mestno jedro prestolnice z različno baziliko, zgodovinsko in arheološko središče Teotihuacan, ki je bilo v času vladanja Toltekov največje mesto predkolumbovske Amerike. Posebno ganljiv pa je bil obisk največjega romarskega središča Srednje in Južne Amerike, in sicer bazilike, posvečene Devici Mariji iz Guadalupeja.

Kaj si novega spoznala oz. odkrila?

Mehika je za evropskega človeka narobe svet; življenjski ritem je bolj umirjen, ljudje radi praznujejo in se veselijo, pravil se ne prav strogo držijo, tudi urnikov ne: če se s šoferjem avtobusa zмениš, da bo pred župniščem ob 8.30, ga pred 9. uro gotovo ne

bo na spregled. Mehika pa se nedvomno sooča s problemom kriminala in korupcije, ki sta razširjena povsod. V krajih, ki smo jih obiskali, je prisotna mafajska organizacija El movimiento antorchista, ki nadzoruje celotne predele mest, kjer občinska oblast nima nikakršne moči, saj ta organizacija, ki prodaja zemljišča - tudi župnija je morala stopiti z njimi v stik, da je lahko kupila ozemlje, kjer gradi novo cerkvičico -, skrbi za dobavo vode, električne energije ipd. Prav v teh krajih je delovanje misijonarjev najbolj potrebno in tudi učinkovito; ljudje so zelo revni, včasih celo popolnoma nepismeni, mašo obiskujejo le iz navade, vendar je skoraj ne razumejo, zato morajo misijonarji skrbeti tudi za katehezo odraslih. Prostovoljci enkrat tedensko v župnijskih prostorih tudi pripravljajo kosilo, ki ga potem delijo v najbolj revni četrti, da imajo družine vsaj enkrat v tednu topel obrok.

Zelo pretresljiva je bila tudi izkušnja v kraju Escalerillas, ki je sicer na območju druge župnije in kjer se nahaja odlagališče smeti. Tu sta dve misijonarki preživeli skoraj deset mesece, dnevno sta nekaj ur prebili na odlagališču; za družine, ki tam delajo, sta priredili tečaje verouka in priprave na zakrament sv. zakona. Vsi smo onemeli, ko smo videli otroke, kako se mirno in brezskrbno igrajo med kupi smeti, medtem ko njihovi starši odpadke ločujejo in jih potem spet prodajo. Spoznali smo tudi gospo, ki je bila prej tajnica v nekem podjetju, a mora zdaj delati na odlagališču, ker je tako bliže domu, kjer ima bolno hčerko. Z neizrekljivim začudenjem smo tudi opazovali, kako so nekateri duhovniki prosili, da smeti blagoslovi, saj so zanje delovno orodje in edini vir za preživetje. / DD

na večeru me je zelo presenetil, spodbudil je nova zanimanja in vprašanja in takoj sem pomislila, da bi bilo lepo, če bi ga kdaj obiskali in поблиže spoznali njegovo delovanje. Ko se je januarja ponudila ta priložnost (ki so si jo zamislili g. Aldo, g. Franco Gismano, odgovoren za škofijski misijonski urad, g. Nicola Ban, odgovoren za mladinsko pastoralo, in tržaški župnik g. Paolo Iannacone), sem se zato odločila kar v nekaj minutah in pot me je tako letos poleti popeljala v Mehiko.

Kaj nam lahko poveš o g. Aldu Vittorju?

G. Aldo Vittor je doma iz Trziča, izhaja iz župnije Kristusa Odrašenika, kjer je bil vrsto let aktiven kot katehet in animator Katoliške akcije; študiral je inženirstvo (smer informatika), nato pa je spoznal misijonsko skupnost Villaregia in se odločil, da bo sledil Božjemu klicu in izbral duhovniški poklic. Že dve leti je v Mehiki, kjer se v župniji ukvarja predvsem s katehezo in mladinsko pastoralo. Tak je, kot si misijonarja predstavljamo: neutruđen, dela od zgodnjega jutra do poznega večera; če ima kaj prostega časa, tudi pomaga najrevnejšim družinam pri gradnji ali popravilu hiš. Vedno ga pa spremljata iskrenost in navdušenost človeka, ki je našel svoje poslanstvo in življenjski smisel v službi bližnjemu.

Kaj pa je skupnost Villaregia?

Misijonska skupnost Villaregia je nastala leta 1981 v Chioggi in ima približno 600 članov (duhovnikov, redovnic in laikov). Trije stebri, na katerih sloni delovanje skupnosti, so: življenje v skupnosti, misijon in božja previdnost. V Italiji ima 7 sedežev; eden izmed teh je v Pordenonu in smo ga obiskali v mesecu juliju, pred odhodom v Mehiko. V tujini ima še 7 sedežev: dva v Braziliji ter po enega v Peruju, Mehiki, Portoriku, Mozambiku in

MLADI MISIJONAR G. ALDO VITTOR

Foto: Laura Barabangelo

GORICA Jože Šušmelj na srečanju pod lipami

O meji, manjšini, Evropi in še čem

Renato Podbersič in Jože Šušmelj

Gost Srečanja pod lipami v komorni dvorani Kulturnega centra Bratuž v Gorici je 22. oktobra bil politik in diplomat, odličen poznavalec slovensko-italijanskih odnosov, sploh pa ploden družbeno-kulturni delavec Jože Šušmelj. Na večeru, ki sta ga organizirala Kulturni center in Krožek Anton Gregorčič, se je pogovarjal z zgodovinarjem Renatom Podbersičem. Kot je v pozdravu in krajšem uvodu povedal Julijan Čavdek, je bilo srečanje posvečeno v prvi vrsti 60. obletnici podpisa Videmskega sporazuma in 40. obletnici podpisa Osimskih sporazumov, "pomembnima dogodkoma za naš prostor". Spomin pa je šel tudi na 100-letnico soške fronte in podpisa Londonskega sporazuma, 70-letnico konca druge svetovne vojne in druge okrogle obletnice, je dodal Podbersič. Ta meja je bila kljub Pariški mirovni pogodbi provizorična črta, ki dolgo ni pomenila dokončne državne meje. To je postala šele s podpisom Osimskih sporazumov jeseni 1975, ki so uspešno sklenili obdobje urejanja odnosov med Italijo in SFRJ.

Šušmelj, "z dušo in telesom Goričan", avtor knjig o zahodni meji, pa tudi zanimive znanstvene monografije o baronu Andreju Winklerju, je na sogovornikovo vprašanje - tudi kot sociolog - najprej spregovoril o begunski krizi. "To je velika tragedija tako za te ljudi kot za Evropo". Kako se bo vprašanje rešilo, tega danes nihče ne more oceniti. Če bo množica ljudi, ki prihajajo iz drugih verskih in kulturnih sredin, presegla kritično maso in je ne bomo znali vključiti v vsakdanje življenje, "bo to velik problem ne le za sedanjo Evropo, ampak najbrž tudi za prihodnje rodove". Napaka je bila storjena pred časom, ker niso našli rešitve, ko je Italija rotila gluho EU, najpomaga rešiti problem. Slovenska vlada je naredila, kar se je dalo, "mogoče pa je preveč zavlačevala z rešitvami. Najbrž ni pričakovala takih množic".

Kar se tiče Videmskega sporazuma, ki je močno olajšal življenje obmejnih prebivalcev med Italijo in Jugoslavijo, je Šušmelj najprej obrazložil mednarodne okoliščine, ki so privedle do njega, nato je marsikaj zanimivega povedal o določanju jugoslovanske zahodne meje. "Ta meja je bila začrtana na papirju v Parizu". V noči od 15. na 16. september 1947 so marsikje premikali mejne kolčke. "Ni bilo neke mednarodne kontrole"... Jugoslovanski vojaki so tako zasedli 350 hektarjev ozemlja, ki bi moralo po Pariški mirovni pogodbi pripadati Italiji; 25 ali 30 hektarjev pa je zasedla Italija na vrtojbenskem polju in neke druge. Meja je šla čez pokopališče. Na železniški postaji je angleški oficir imel šotor, pa so vojaki z belim apnom začrtali mejo okrog šotora ...

Ves povojni čas je bilo na meji zelo napeto, "tega si danes ne moremo predstavljati". Na slovenski strani "so vsi govorili, da so Italijani fašisti, da z njimi ne kaže sodelovati", bilo je "ogromno sovraštva in nezaupanja, meja je bila zaprta". Šušmelj se je spomnil slavne "nedelje metel" avgusta 1950, ko se je v Rožni Dolini zbralo pet tisoč ljudi in so vdrli

v Gorico. "Policija, milica in vojska jih niso mogli zadržati" in, zanimivo, "vsi so se zvečer vrnili domov". Zaledje Gorice je bilo neverjetno navezano na mesto kot na kulturni, ekonomski, socialni center. Ljudje kasneje skoraj niso mogli verjeti, da bodo lahko prehajali mejo.

Do končne postavitve meje med Jugoslavijo in Italijo je prišlo sredi 70. let prejšnjega stoletja. Na to so pritiskale tudi ZDA, da se odpravi sporni člen na tej meji, t. i. tržaško vprašanje. "Pogajanja so potekala v strogi tajnosti, v zelo zaprtem krogu". Italija je med drugim želela vrh Sabotina in Matajurja, Jugoslavija pa je postavila zahtevo po zaščiti slovenske manjšine v Italiji. "Glede manjšine moram reči, da je Italija odločno odklanjala vsako razpravo in večjo koncesijo za manjšino, razen da sprejme tisto, kar je bilo že prej v Londonskem memorandumu". Posebno zanimivo je bilo, kar je Šušmelj povedal prav o naši zaščiti, o zakonu št. 38 z dne 14.3.2001. Slovenska manjšina je bila dolgo časa "talec italijanske zunanje politike", Italija je pogojevala vrnitev nepremičnin ezulov, sploh pa je vladalo v Italiji, zlasti v Trstu, zelo protijugoslovansko razpoloženje, "Rim se je zelo ravnal po vetru, ki je pihal iz Trsta". Leta 2001 je parlamentarni mandat šel h koncu, zakon za Slovence pa se je že dolgo vlekel: "Bila je neverjetna blokada", vloženihi je bilo 1.500 amandmajev. Prišlo je do ob-

Slovenska manjšina je bila dolgo talec italijanske zunanje politike

strukcije, "v parlamentu kar naenkrat ni bilo Finijevih poslancev", parlamentarci so izgubljali živce, "tudi po hodnikih so jih lovili, situacija je bila zelo mučna". Odločen korak je po Šušmeljevem mnenju naredil slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel, ki je prišel v tistem kritičnem trenutku v Rim. Prek posredovanja Mitje Volčiča se je srečal s predsednikom senata in mu jasno povedal, da je sprejem tega zakona za odnose med Slovenijo in Italijo odločilnega pomena; če bi ga ne sprejeli, bi se odnosi gotovo pokvarili.

Jeseni 1990 je Šušmelj postal jugoslovanski generalni konzul v Trstu. Dobro leto kasneje ga je Demos podprl in je postal slovenski konzul. Zanj so se zavzeli mnogi, zlasti Spomenka Hribar, ker je "striktno zagovarjal slovenska nacionalna stališča". V Trstu se je začelo "hudo obdobje", je dejal, saj je na konzulatu "srbski del povlekel z Miloševićem". Nekaj let prej je Šušmelj kot vodja slovenske delegacije v Srbiji od blizu spremljal vzpon Slobodana Miloševića na oblast. Bil je "hudo, evforija, razumem, zakaj je prišel fašizem, nacizem... Če človek tega ne doživi, ne more verjeti... Ljudje so mislili, da je prišel odrešenik ...

"Tudi tisti, ki niso vaši politični zavezniki, vam priznavajo, da ste bil korekten v odnosih do obeh komponent slovenske manjšine v Italiji", je dejal Podbersič, Šušmelj je dejal, da ni doživel posebnih pritiskov, stranka Slovenska skupnost ga je v Trstu zelo lepo sprejela, "so bila pa trenja, kot tudi danes, med obema komponentama. Včasih več, včasih manj". / DD

P. Pedro Opeka gost v ljubljanski hali Tivoli

Misijonar, ki vrača najrevnejšim dostojanstvo

Te dni je v Sloveniji na obisku Pedro Opeka, duhovnik iz misijonske družbe lazaristov, ki od leta 1975 deluje kot misijonar na Madagaskarju. V soboto se je v ljubljanski hali Tivoli srečal z več tisoč ljudmi, poslušali pa so ga med drugimi tudi Borut Pahor, Ljudmila Novak in Janez Janša. Množico poslušalcev je navdušil s svojo iskrenostjo, odprtostjo, ljubeznijo, poštenjem, spoštljivostjo in nenarejenostjo. Kdor bi mu želel prisluhniti, se lahko pozanimava, kje vse bo Pedro Opeka ta teden še gostoval – povabili so ga tudi v Mestno knjižnico Ljubljana. Za tiste, ki še ne veste, kdo je ta svetovno znani misijonar, naj zapišemo nekaj stavkov. Rodil se je 29. junija leta 1948 v predmestju Buenos Airesa, San Martinu, v Argentini. Starši so se spoznali v Avstriji, kamor so zbežali zaradi povojnega nasilja v Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji. Mama je bila doma iz Velikih Lašč, oče Lojze, ki je po čudežu preživel povojni poboj več tisoč ujetnikov v Brnici pri Hrastniku, pa je bil po rodu iz Begunj pri Cerknici. Leta 1947 sta se s skupino več tisoč političnih beguncev preselila v Argentino, ki jih je sprejela odprtih rok - pomembno je bilo le, da so ljudje poštene in delavne. Rodilo se jima je osem otrok, Pedro je bil drugorojenec. Že kot otrok je pomagal očetu, ki je bil zidar. Navduševal se je za nogomet, slednjič pa se je odločil, da postane duhovnik. Po šolanju v semenišču je študiral na ljubljanski Teološki fakulteti, diplomiral je na katoliški univerzi v Parizu. Na Madagaskarju je najprej kot zidar pomagal v župnijah lazaristov, nato je sodeloval pri gradnji bolnišnice v Vangaindranu, od leta 1989 pa v Atanarivu gradi mesta upanja skupaj z brezdomci in smetiščarji: "Ko sem bil prvič na kužnem smetišču in videl na tisoče obubožanih ljudi in majhne otroke, kako se z živalmi tepejo za kosček hrane, me je to tako prizadelo, da nisem mogel ostati križem rok. Moral sem zavihati rokave in pomagati. Že kot mlad duhovnik sem si rekel, da želim posnemati Jezusa. Jezus pa je prvo skrb namenjal revežem, ubogim. Revščina vzame človeku dostojanstvo. Moje delo je, da jim pomagam, da se zavedajo svojega dostojanstva. Skupaj gradimo novo kulturo prijateljstva. Vsi ljudje imajo pravico do dela, do strehe nad glavo, do hrane in zdravja. In vsi otroci imajo pravico hoditi v šolo. Tako smo skupaj začeli graditi mesto Akamasoa". V Akamasoi, kjer se je nekoč raztezalo ogromno smetišče, kakršnih si pri nas niti zamisliti ne moremo, danes stojijo lepo urejene hiše, ob njih rasejo drevesa in rože, ulice so tlakovane, tu so vrtni, šole, igrišča – tu živi več kot 23 tisoč nekdanjih smetiščarjev in brezdomcev. Pedro Opeka je pomagal več kot 300 tisoč ljudem – tudi s pomočjo slovenskih vernikov, ki v akciji "Drobiž za riž" vsak dan na-

hranijo sedem tisoč otrok, čez zdaj omenimo samo to. Poslušalci v polni hali Tivoli so Pedru Opeki postavili več vprašanj. Ob enem se je pohecal, da so to "težka vprašanja za profesorje" in da on "rešuje konkretne težave, ne pa abstraktnih". "Moja pisarna je tam, kjer srečam reveža", je dejal, in bil kritičen do birokratizirane Evropske unije, ki zahteva več in več papirjev, po treh letih izpolnjevanja obrazcev pa na koncu pomoč zavrne. "Mi še nikoli nismo zavrnil nobenega reveža, mame z otroki, lačnega, brez strehe nad glavo. Pri nas vsi dobijo pomoč, rešitve iščemo takoj, na licu mesta. Ne moremo reči revežu, naj pride čez tri dni ali čez tri leta. On je lačen danes". Pomagajo mu številne mednarodne dobrodelne organizacije. Pri njem se letno zvrsti okoli deset tisoč obiskovalcev in "vsakemu s ponosom povem, da slovenski rojaki ogromno pomagajo – tako da se eno od naših nase-

morda niti slovenskim otrokom ne pomagajo. Mislim, da bo vsak sočuten človek po ogledu katerega koli filma o Pedru Opeki – na youtubeu

Kdor je bil v soboto, 17. oktobra, v Ljubljani v bližini hale Tivoli, je lahko videl pravo reko ljudi, ki se je vila proti stadionu. Toda zelo zanimivo je,

obupnih razmerah na Madagaskarju sreča na svoji poti.

S preprostimi, a globokimi besedami, ki so segale v bistvo življenja in tega, kar je najpomembnejše v njem, je razkril svojo predanost krščanskim vrednotam, ljubezni, nedotakljivosti življenja in družine, dobroti. Za vrednote pričuje s svojim življenjem, z vsakim svojim dnem, ki ga posveča najrevnejšim in daruje za pomoč ubogim. Sam pravi, da mu je za navdih evangelij. Na Madagaskarju je najbolj zavrženim ljudem posvetil že 42 let svojega življenja in rešil na tisoče življenj. Morda je še kdo, ki ne ve, kakšno je misijonsko delo, ki ga opravlja tam. Na smetišču blizu glavnega mesta Antanarivo živi množica ljudi, odrinjenih in lačnih, brez strehe na glavi. Tem ljudem se pater Opeka posveča z vsemi svojimi močmi, živi in dela z njimi, jim pomaga ne samo preživeti, pač pa tudi najti lastno dostojanstvo s kristnim delom. Pripomogel je k temu, da je zrasla ob smetišču prava vas, otrokom pa skuša zagotoviti poleg hrane tudi možnost, da obiskujejo šolo. Ko se Opeka vrača v Evropo, je

organizatorjev centra Akamasoa ("Dobri prijatelji") in z njimi takoj pomagajo potrebnim.

Obiskovalci prireditve v Tivoliju so to prav dobro vedeli; vedeli so, da se lahko zanesejo, da gre darovani denar v prave roke. Prireditve, ki jo je organiziral Zavod Civilna družba za pravično Slovenijo v sodelovanju z Misijonskim središčem Slovenije, je delovala kot izreden dogodek, ki bo vsem ostal v neizbrisnem spominu. Dodaten blišč so ji sicer dali še nastopi nekaterih med najbolj popularnimi glasbenimi skupinami v Sloveniji, vendar je bila osredotočena na patra Opeko in njegovo prepričljivo besedo. Preprosto in umirjeno je odgovarjal tudi na nekatera zelo kočljiva vprašanja (npr. o pribežnikih ali zlu v svetu), ki so mu jih zastavljali nekateri predstavniki številnih obiskovalcev. Med izredno veliko množico se je vseskozi čutila velika zbranost ljudi ob njegovih besedah. Misijonar, ki ga pozna ves svet, dvakratni nominiraneec za Nobelovo nagrado za mir, je končno postal popularen tudi v Sloveniji. Na srečanju v Tivoliju je verjetno marsikdo pomislil, da lahko ta veliki Slovenec pripomore k temu, da se zopet povrne slovenskemu katoličanu samozavest, ki je bila dolga desetletja z zapostavljanjem teptana in izmalčena.

Opeka pričuje s svojim življenjem, ki je izredno in ki se povezuje v celoto z zgodbo njegove družine: oče se je čudežno rešil

jih najdete veliko število v različnih jezikih - spremenil mišljenje in ga bo zabolelo, da bi doživela srečanje v živo s skromnim človekom, a obenem velikim možem, s patrom Pedrom Opeko. Športna dvorana, ki sprejme okoli 5000 ljudi, je bila v soboto polna do zadnjega kotička, vstopnice so razprodali že nekaj dni prej, zato so se morali mnogi odpovedati sobotnemu srečanju. Lahko pa so prišli v stik z njim na raznih drugih srečanjih ali pri mašah skozi ves teden.

V svojem izgledu in nastopu je misijonar Opeka preprost; njegova moč ni v zunanjem blišču ali v visokodonečih besedah in teoretiziranjih, a vendar veje iz njega velika karizmatičnost. Ta pa izvira iz iskrenega zavzemanja za občečloveške vrednote, za pravičnost, resnico, pomoč ubogim. Osrednja motivacija njegovega delovanja je v globokem spoštovanju do vsakega človeka, saj želi rešiti prav vsako življenje, ki ga v

liž imenuje kar - Slovenska vas". "Kot sin slovenskih staršev sem pošten, delaven in veren, Argentina pa mi je dala smisel za igro in nogomet. Ne moremo samo delati, treba je tudi praznovati", se nasmeje Pedro Opeka. "Treba je delati, biti pošten in govoriti resnico", je povedal, poslušalka na sedežu poleg mene pa je rekla: "Poglej, kako v prvi vrsti zardevajo"! Poleg slovenskega odlično govori španski, francoski in angleški jezik, z Malgaši pa se seveda pogovarja v njihovem jeziku – bilo je zanimivo poslušati, ko ga je v domačem jeziku nagovorila mlada mamica z Madagaskarja, poročena v Sloveniji. Nekateri se jezijo, češ da je Opeka iz "domobranske družine" in da "so tudi otroci v Sloveniji revni in rabijo pomoč". Pustimo zdaj ob strani prvi "ugovor" dežurnih neragačev z opranimi možgani, ki

tisoč evrov, raje ugriznil v jezik, kot rekel čistilki, ki potožijo, da s tristo evri ne more preživeti: "Plače so relativne". Za svoje delo je Pedro Opeka prejel številna priznanja. Francoski predsednik Sarkozy mu je podelil priznanje Vitez legije časti. Evropska akademija znanosti in umetnosti mu je podelila Nagrado za toleranco. Predsednik Danilo Türk ga je odlikoval z Zlatim grbom Republike Slovenije za zasluge, predlagali so ga tudi za Nobelovo nagrado za mir. Če se želite približe seznaniti z delom tega misijonarja, si lahko v Mestni knjižnici Izola izposodite film Jožeta Možine *Dober prijatelj Pedro Opeka*. Za tiste, ki raje berete knjige kot gledate filme, pa priporočamo knjige: *Spodbudne besede*, *Pustolovščina Pedra Opeke*, *Bojovník upanja*, *Izključenost in solidarnost*, *Dnevnik spopada*.

Špela Pahor

GLEDATI SKOZI POGLED (6)

Primož Krečič

POGLED, KI KLIČE

Ljudi ne nagovarjamo le z besedami in pisanjem, ampak tudi z gestami in pogledom. Jezusov pogled se je oziral na pokrajino, na cvetlice in živali, zlasti pa na ljudi: kmete, pastirje in jih klical k odrešenju. Z njegovim prihodom je nastopil nov čas Božjega delovanja, zato so se morali ljudje odločiti, da bi mu sledili. Vsi štirje evangelisti govorijo o dogodku, ko je Jezus poklical svoje učence. Marko in Matej zelo zgoščeno pripovedujeta, da je Jezus poklical štiri učence, ko so bili pri ribiškem delu. Pogledal jih je v luči Božjega kraljestva in jim povedal, da bodo postali oznanjevalci tega kraljestva. Ti so pustili vse in šli za njim. V pripovedi evangelista Luka je Jezusov pogled usmerjen v dva čolna in ribiško delo, ki so ga opravljali. Potem ko se je na njegovo besedo zgodil čudežni ulov, so Jezusa pogledali v luči njegovega božanstva. Peter se je vrgel predenj in priznal svojo nesposobnost ter grešnost. Toda ob Božjem pogledu ni ostalo drugega, kot da je ponižno sprejel njegovo povabilo in šel za njim. Tudi pri Janezovem opisu poklica je imel pogled pomembno vlogo. Jezus jih je poklical po izkušnji in pričevanju drugih: Janeza Krstnika, Andreja, Filipa. Temu pogledu, ki je imel vlogo razodetja Jezusove Božje osebe, je sledilo njegovo povabilo, naj pridejo in vidijo, kje stanuje in

kako živi. Drugi pogled je bil usmerjen v opazovanje in pozorno premišljevanje tega, kar sta videla učenca. Morala sta spoznati Jezusov odnos z Očetom, da izhaja vse njegovo življenje iz tega odnosa. Tretji pogled je bil usmerjen v njegovo osebo. Ni dovolj le poznati Jezusa, treba je tudi stopiti v njegovo življenje. Zato sta se morala učenca premakniti iz dosedanjih pogledov vere in družbene prakse ter varnosti in odprtega odnosa z njim. Njihov pogled se je tako spremenil v živ prijateljski odnos, poln zaupanja in spoštovanja. Ta pogled jih je spremljal skozi ves čas Jezusovega javnega delovanja, njuno življenje je bilo povezano z Jezusovim, bil je odprt za nova srečanja in prijateljstva. V Jezusovem pogledu sta čutila prisotnost večne Božje ljubezni, ki rešuje. Tudi nas Gospod kliče na mnoge načine, da bi šli iz svojega življenja tja, kjer nas on čaka in nam daje svoje poslanstvo. Pogosto ni potrebno spremeniti okolja, ampak samo odnos, da smo pri njem ter gledamo nase in na druge skozi Jezusov pogled. Tako se bomo rešili raznih vsiljevanj in begov ter predsodkov, sprejeli bomo tisto vlogo, ki nam jo je namenil v načrtu Božjega kraljestva. Prav tako bomo tudi osmišljeni kot osebe in se ne bomo čutili nekoristne, brez pomena. Gospod nam daje poslanstvo in odgovornost za svet in za ljudi. V njegovem pogledu ni črnogledosti, ampak smo to, kar smo.

Anka Peterlin

Ob razstavi Umetniki za karitas

Veselje življenja

Ob odprtju razstave *Umetnikov za karitas*, ki ga letos spremlja tema *Veselje življenja* (temo lahko povežemo tudi z okrožnico papeža Frančiška *Veselje evangelija*), je letos Škofijska karitas Koper 21. po vrsti organizirala razstavo na slovenskem predstavništvu pri Evropski uniji v Bruslju.

V vse to dogajanje je povezano delo Škofijske karitas Koper, ki vsako leto organizira kolonijo na Sinjem vrhu z željo, da razstava ne ostane v nekih omejenih, lokalnih in pri-

Foto JMP

v najbolj pomenljivem pomenu izraža človeka, ki je tudi iskalec, popotnik, romar. Zato je bila naša pot v Bruselj tudi romanje, potovanje in iskanje. Vsaka pot ima svoj začetek, namen, udejanjenje in cilj, predvsem

da veselja ne živimo na isti način v vseh življenjskih stopnjah in okoliščinah, ki so včasih zelo hude. Človek se navadi in spremeni. Vedno pa ostane vsaj svetlobni žarek, ki se poraja iz osebne gotovosti, da smo neskončno in nad vse ljubljani". (papež Frančišek *Veselje evangelija*, 6)

Deliti, biti z drugimi, videti okoliščine, brati znamenja časa, poslušati, se pogovarjati, razumeti, biti sočuten, moliti... Te in še mnoge druge besede nas sprašujejo o naši dobrodelnosti, karitas. Tu gre za naš odgovor v danih, konkretnih okoliščinah, tu ni več strategij načrtov, projektov (to vseeno ostaja za druge stvari). Gre za našo občutljivost za pomembna vprašanja in naš odgovor na te izzive, ki so

pred nami.

Tudi o tem spregovori papež Frančišek: "Iz tega sledi, da ponudba evangelija ne obstaja samo v osebem odnosu do Boga. Našega odgovora ljubezni tudi ne bi smeli razumeti zgolj kot seštevka majhnih osebnih dejanj do kakega siromaka. To bi bila kvečjemu nekakšna ljubezen do bližnjega a la carte, vrsta dejanj, katerih edini cilj bi bil pomiriti svojo vest. Ponudba je Božje kraljestvo. Samo toliko, kolikor Bog lahko vlada med nami, bo družbeno življenje za vse prostor bratstva, pravičnosti, miru in dostojanstva. Tako oznanjevanje kakor krščanska vzgoja težita k temu, da sprožita družbene posledice. Iščimo njegovo kraljestvo". (papež Frančišek *Veselje evangelija*, 180)

Zato smo kot umetniki – za Karitas in sodelavci – Karitas, pa tudi vsi drugi, hvaležni za prehojeno pot, darove in sadove, da Evropi, ki se je v dokajšnji meri zaustavila ob "nekaterih" ekonomskih, političnih in družbenih vprašanjih, pustimo sled lepote in dobrote, damo pečat umetnosti in karitas z zaupnim pogledom in vizijo za naprej, za veselje življenja, vsak od nas ob vprašanju, kdo sem, v kolikšni meri še iskalec, popotnik, romar večne lepote, podobe, ikone Vstalega Zveličarja.

Aleš Rupnik

Oglaš se misijonar s severa Ugande

Novi misijon Atede

Dragi prijatelji in dobrotniki na Goriškem in Tržaškem, cenjeni bralci Novega glasa!

Po nasvetu prijateljev sem prišel sredi oktobra na kratek oddih v domovino. Po 5 letih pridnega dela smo 6. septembra blagoslovili novi misijon Atede v naškofijski Gulu na severu Ugande. To skrbno opravljeno delo gradnje celotnega misijona z novo cerkvijo sem mogel končati skupaj z mnogimi prijatelji iz domovine (okrog 50 se jih je zvrstilo). Vsi so učitelji v raznih tehničnih poklicih. Pridna skupina 'Bejz cevejs' iz Pivke je kot prva skupaj z župnikom Marjanom opravila strokovno delo. Sledili so posamezniki v glavnem iz Vipavske doline in Goriške. Nov misijon ima zato navdih slovenske misli in urejenosti. Naj se zahvalim prijateljem duhovnikom z obeh strani meje in pridnim, večkrat anonimnim dobrotnikom, ki so gmotno in duhovno spremljali rast novega misijona. Nekateri že iz večnosti 'gledajo' opravljeno delo. Priložene fotografije so dovolj zgovorne.

S tem novim misijonom smo se skupaj z Misijonskim središčem Slovenije oddolžili slovenskemu misijonarju Ignaciju Knoblarju, pionirju Poniških misijonov, kateremu gre tako kot misijonarju, humanistu in etnologu ta velika čast tudi v znanstvenem svetu. Kopija freske zadnje večerje (delo akad. slikarja Lojzeta Čemažarja), ki krasi dornberško cerkev – moje rojstne župnije –, je dala pečat tudi novi župnijski cerkvi sv. Petra in Pavla v Atede Parish. Po solidni ozvočitvi in elektrifikaciji Ivota in Jožeta smo postali kar zavidljivi. Če je Knoblarh iz Škocjana na Dolenjskem, je bl. Lojze Grozde iz Sentruperta, sta se tukaj ob Nilu 'srečala' in relikvije

Oltarno fresko, povzeto po tisti iz dornberške cerkve, je naslikal krajevni umetnik

le-tega, vgrajene v cementni oltar ob posvetitvi, kličejo k molitvi in posnemanju njenih zgledov. "Boglonej" Novomeski škofiji za ta lepi dar deželi ob Nilu, ki je 23 let krvavela v gverilski vojni. Imajo že dva bl. mučenca katehista (David Okello in Jildo Irwa), od katerih ni ostankov.

Velika zgradba avstrijskega katoliškega Misijona, ki jo je Knoblarh zgradil po letu 1850 kot solidno izhodišče za nadaljevanje evangelizacije zgornjega Ponilja, je končno prešla v roke angleške kolonialne oblasti in je vse do danes v

rokah muslimanske vlade v Karthumu. Kljub vsemu je zgornje Ponilje po marljivem oznanjevanju sv. Danijela Combonija in misijonarjev combonijancev zaznamovano z evangelijskim sporočilom. Misijon v Atede, ki ga odslej vodi domači duhovnik Thomas iz vrst salezijancev sv. Janeza Boska, je dar rojakov Ignacija Knoblarja in bl. Lojzeta Grozdet. Obiskovalci iz domovine bodo v njem vedno našli nekaj lepega, slovenskega. Vse je dar materi Cerkvi, ki nas je vzgojila in bo vzgajala nove rodove ob Nilu.

Danilo Lisjak

Cerkveni in družbeni antislovar (8)

G kot GOYA

Najbrž nam je znana težava, ko je marsikaj odvisno od le drugače postavljene vejice, o čemer smo se s kolegoma Danijelom in Ivo pogovarjali ravno včeraj, ko smo se iz Nabrežine odpravljali nazaj domov. Znana je tista Sibilina prerokba, ki smo jo obravnavali pri latinščini in ki jo je dala nekemu vojaku, ki jo je vprašal glede razpleta vojne zanj osebno, saj je bilo oba krat odvisno, kam se postavi vejica pri: "Ibis redibus non morieris in bello". Če namreč damo vejico pred "non", pomeni, da se bo vojak vrnil in ne bo url v bitki, če pa jo damo za non, pomeni, da se ne bo vrnil, temveč bo umrl v bitki. Nekaj podobnega se je, kot sem bral pri Messori, dogajalo pri znani Goyevi jedkanici, kjer speči človek spi, sedeč na stolu in naslonjen na delovno mizo. Okrog njega je mračno nebo z netopirji. Na vidni ploskvi mize je Goya sam napisal stavek, ki je postal izredno znan: "El sueño de la razón produce monstruos". Tu seveda nismo pri težavi s postavljanjem vejice, temveč pri težavi s prevodom. Španski samostalnik "sueño" namreč lahko pomeni tako "spanec" kot tudi "sanje". Če gremo "pogu-

glat" na splet (da torej s pomočjo iskalnika "Google poiščemo"), najdemo praktično vedno samo ene vrste prevod, pa naj bo v italijanščini, angleščini ali francoščini: "Spanec razuma proizvaja pošasti". Tu ne bom pisal različic v treh omenjenih jezikih, ker lahko poguglate sami. To je seveda možen prevod, vendar gre za razsvetljevno različico, ki je neke vrste opomin človeštvu, naj nikdar ne izklopi razuma oz. pazi, da bi razum nikdar ne prepuštil mesta kakim drugim zadevam, zlasti ne veri, ko bi – po Pascalu – prepoznal, na svoji najvišji točki, da ga številne reči presegajo. Kar razum presega, seveda ni samo vera, temveč tudi, recimo, ljubezen, resnica, lepota, zlo, smrt... Po tisti razlagi Goyevega napisa tako ni onkraj razuma nič, tako kot naj po smrti ne bilo nič ipd. Če izklopimo razum, pa četudi le za trenutek, se rodijo le sence, nastanejo polomije, katastrofe, rodijo se pošasti. Tudi mali princ tu ne bi imel kaj iskati, ko pravi, da je treba gledati "s srcem"... No, tudi v tem primeru bi se dalo govoriti, da lahko razumemo tako in drugače. Vsekakor v preteklosti ni bilo malo takšnih, pa tudi danes jih ne manjka, ki so prepričani, da človek v primeru verovanja,

upanja, pa tudi čustvovanja in podobnih reči, razum izklopi. Sv. Janez Pavel II. nam je v okrožnici "Veritatis splendor" sicer dejal nekaj drugega in ima prav.

Oboje je potrebno – tako razum kot srce, da bi bilo verovanje pravo, pa tudi zato, da prav ljubimo oz. da so pravi naši od-

nosi. Nevarnosti sta vsaj dve – po eni strani "racionalizem", razumarsko postopanje v življenju, po drugi pa "sentimentalizem", ko v življenju postopamo samo s pomočjo čustev, dodati pa moramo še vsaj "uživaško" in "koristoljubno" postopanje, našlo bi se pa še kaj. Verjetno tako že s pametnim sklepanjem pridemo do tega, da Goya ni mislil "spanca", temveč "sanje". Messori navaja članek strokovnjaka z naslovom "Krščanska ikonografija in revolucionarno slikarstvo", ki je bil objavljen v jezuitski reviji *Civiltà cattolica*, ki je sicer znana po svoji strokovnosti in resnosti v svoji več kot stoletni tradiciji izhajanja. Goya naj bi tako mislil na "sanje razuma", ne pa na "spanec". Po tej razlagi naj bi namreč "pošasti" proizvajal prav racionalizem, ker se seveda na tak način izklopi vse drugo, razen vsemogočnega razuma. Razum je torej merilo za presojo resničnosti, realnega. Tisto, česar razum ne doseže oz. celo obseže, ne obstaja. Ali niso katastrofe povzročile "sanje razuma", torej moderne ideologije, tiste, ki so svoje krvave poskuse pričele prav ob koncu 18. stoletja, ko je živel še vedno tudi Goya (1746-1828)? Goya tako ni proti t. i. "mračnjakom", temveč proti "razsvetljencem", ki jih simbolizira speči intelektualec pri svojih spisih, v katerih je

morda eden od tistih načrtov za raj na zemlji. Takole piše v omenjenem članku v jezuitski reviji: "Goya kaže, da je napačno pojmovanje človeka kot po naravi dobrega (temelj misli Rousseauja, ki je velik mojster jakobinizma), h kateremu bi se človeštvo lahko vrnilo s pomočjo svobode, človekovih pravic, vzgojo, enakostjo. Močem razuma uspe le prikriti temne plati človekove notranjosti, nesoglasja, nagone, vendar pa ne morejo utišati rušilne jeze, agresivnosti in strahu. Na najvišji točki francoske revolucije, v času terorja, ki je temeljil na "krepostih", so ti elementi prišli na površje in zagospodovali... Sanje razuma, ki so sprva lepe in navdušujoče, se hitro spremenijo v more, kjer kraljujejo pošasti". Tako se je zgodilo z mnogimi megalomanskimi sanjami, kjer se je delalo zelo razumne, vsaj na videz, sheme, v praksi pa je prišlo do katastrofalnih posledic. Spomnimo lahko na Kambodžo. Paziti je torej treba po eni strani na to, kako se stvari prevajajo, po drugi strani pa moramo biti pozorni tudi bralci, da prevedena ne vzamemo za svojo zlato. Za suho zlato pa se ne sme zveti niti variant, ki nam jih ponujajo mediji, ki v svojih povzetkih velikokrat sploh ne povzamejo zares besed raznih osebnosti, temveč jim celo polagajo v usta tisto, česar ti sploh niso nikdar rekli.

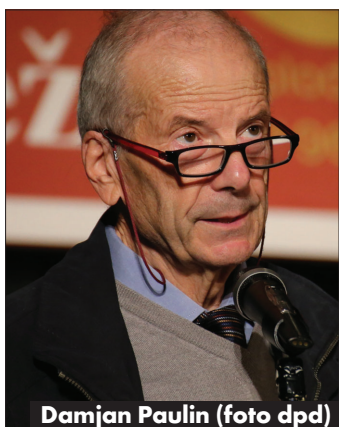
Andrej Vončina

S 1. STRANI Ob 50-letnici PD Štandrež in župnijskega doma

Naj tu še naprej zvenita ...

Ob 10. obletnici odprtja župnijske dvorane so leto poimenovali po dr. Antonu Gregorčiču, duhovniku in politiku, ki je imel velike zasluge na področju slovenskega šolstva; svoj zadnji počitek je našel prav na štandreškem pokopališču pod močnim spomenikom. Slovesno tridnevno praznovanje ob 50-letnici PD Štandrež in 50-letnici župnijske dvorane v organizaciji društva in župnije sv. Andreja ap. se je začelo v petek, 23. oktobra 2015, zvečer v spodnji dvorani, kjer so postavili dokumentarno razstavo. Na panojih visi devetnajst plakatov, ki pričajo o društvenem delovanju v zadnjih desetih letih in opozarjajo na raznolike dejavnosti, v katere vlagajo svoj trud in prosti čas zelo poštovni člani društva. Na dolgi mizah je na ogled postavljenih okrog 160 črno-belih in barvnih fotografij različnih formatov, ki zaobjemajo utrinke iz 50 plodnih let. Vse to je seveda le skromen delček gradiva iz polstoletne dobe, ki ga hrani PD Štandrež. Obiskovalci se lahko zaustavijo ob nagradah in priznanjih, ki jih je bilo deležno društvo – zadnja po vrsti je plaketa Mestne občine Nova Gorica, ki jo je PD Štandrež prejelo ob 50-letnici delovanja in za uspešno ohranjanje in širjenje slovenske besede in pesmi med Slovenci v zamejstvu in po svetu. Na ogled je tudi 19 publikacij, ki jih je društvo izdalo ob okroglih obletnicah. Skoraj vse so izšle izpod peresa Damjana Paulina, vnetega kulturnika. Tudi letos, ob 50-letnici društva, je izšla knjiga z naslovom *Prosvetno društvo Štandrež 50 let plodnega dela 1965 - 2015*. Tudi za to je gradivo zbral in uredil dr. Damjan Paulin, izdalo jo je društvo Štandrež, založila sta jo društvo in Zveza slovenske katoliške prosvete. Brošura vsebuje bogato fotografsko gradivo, ki zelo zgornjo dopolnjuje zapise in so ga prispevali člani društva Damjan Paulin in Marko Brajnik ter časnikar Novega glasa Danijel Devetak. Publikacija vsebuje 128 strani. Njeno vsebino je na petkovem večeru po pozdravnih besedah predsednika Marka Brajnika in po glasbenem

Damjan Paulin (foto dpd)

uvodu, ki ga je na violino s skladbo *Friend like me* Alana Menkna udeležencem podaril mladi Samuel Zavadlav, izčrpano predstavil Damjan Paulin, vsestransko zavzet član društva. V njem deluje že od vsega začetka in je svoj doprinos dal v dramskem odseku, v pevskem zboru, kjer je še vedno dejaven; posebno zaslugo ima pri izdajah teh zelo dragocenih podatkov o kulturnem življenju v Štandrežu, pa tudi o njegovi zgodovini. Kot je pojasnil, zajema brošura le delovanje zadnjih desetih let; izredno bogata dramska dejavnost je omenjena le v glavnih obrisih, saj je zajetna publikacija o tem izšla ob 50-letnici dramskega odseka v januarju 2015. Društvena dejavnost je obravnavana po sklopih. Društvo nadaljuje uresničevanje tega, kar je bil namen njegovih ustanoviteljev: krepitev vrednot narodne zavesti, kulturnega izročila in verske identitete. V brošuri so na prvih straneh v strnjeni obliki navedeni vzgibi, ki so prispevali k njegovi ustanovitvi

in gradnji dvorane, da bi se lahko razvijalo kulturno življenje v vasi, ki se je prekinilo oz. bilo okrnjeno v času fašizma. V nadaljevanju bralec izve, kaj je bilo sklenjeno na prvem občnem zboru, kdo so bili prvi društveni člani in njihovi predsedniki – prvi izmed njih je bil Marjan Breščak (1965-1969). Od l. 2003 mu predseduje Marko Brajnik. Posebno mesto zaseda v publikaciji zborovska dejavnost, ki se je začela pred 140 leti, kar so na zelo uspešni prireditvi prikazali štandreški pevci v domači dvorani lani v novembru. Ob tej priložnosti je MePZ Štandrež prejel priznanje Kazimira Humar, ki ga podeljujejo Kulturni center Lojze Bratuž, Zdrženje cerkvenih pevskih zborov in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice. V zapisu so navedeni kraji in koncerti, na katerih je zbor nastopil, pa tudi poimensko vsi pevci s številom let sodelovanja v zboru. Najbolj zvesta pevca s 50-letno pevsko angažiranostjo sta Lucijan Kerpan in Viktor Selva. Zbor je vedno prisoten na revijah Cecilijanka in Primorska poje. V brošuri sta nadrobno popisani tudi otroška in mladinska dejavnost, ki zaobjemata petje in dramske nastope ob raznih priložnostih, predvsem na miklavževanju in materinskem dnevu. O ustvarjalni poti dramskega odseka je, kot rečeno, podrobno pisano v posebni publikaciji, zato so v tej navedene le vse predstave – ponovitev je bilo 1054 v 163 različnih krajih na Goriškem, Tržaškem, Videmskem, v Sloveniji, na Koroškem, Madžarskem, Hrvaškem, v Švici, ZDA ... - , celovečerne in krajše uprizoritve, nastale v vseh teh letih, režiserji s številom režij – pri tem prednjačita Emil Aberšek s kar tridesetimi režijami in Božidar Tabaj

narečne obarvanosti jezika nastopajočih ustvarile tudi zapete narodne pesmi, je izzvenel sobotni večer, 24. oktobra 2015, z naslovom *S pogledom nazaj in s ponosom naprej*. Izoblikovali so ga člani dramskega odseka in štandreškega zboru z dirigentom Goranom Ruzzierjem; dramski prizori so si zlit podajali roke s pevskimi medigrami. Scenarij za smiselno in lepo zaokrožno celoto, ki naj bo ob pogledu nazaj spodbuda za vzneseno nadaljnje delovanje, je napisal Božidar Tabaj, z dušo in telesom predan gledališki umetnosti. V hudomušno šegavem tonu so gledalci iz ust mlajših in starejših igralcev, iz duhovito napisane vezne besedila in iz izrezov uspešnih iger dramskega odseka (*Gremo v teater, Primorske zdrave, Mrtvi ne plačujejo davkov*) izvedeli, kakšno je bilo delovanje nekoč, kakšno je danes, pa še smernice, ki si jih je društvo zadalo v začetku in so še zmeraj njegov kašipot. Mladi nastopajoči fantje, Patrick Cingerli, Alberto Medeot in Pietro Grauner, ki je brez treme za uvod zapel *Čej so tiste stezice*, in Majda Zavadlav, ki je sproščeno kot vedno in s suverenim nastopom opravila naloge povezovalke "par excellence" in je mladim razkrila marsikaj iz društvenega življenja, so bili učinkoviti okvir celi pripovedi, ki se je harmonično vila med pesmijo in

skupaj svobodno in spoštljivo gojimo, kar nam je bilo od malih nog dano, kar nam je zelo dragoceno, ker verjamemo, da vsakodnevno ustvarjamo in ohranjamo živ plamen naše kulture. / ... / Ponosni smo lahko, ker so nas skupne sile in marljivo delo privedli do številnih dosežkov in doživeti". Zahvalil se je vsem, ki so pripomogli k proslavi okrogle obletnice, in zaželel, da bi vrednote, na katerih sloni delovanje društva in dosežen uspeh, bili bodrilo za podmladek. Na svečanem odprtju župnijske dvorane v Štandrežu je kot mlad fant imel nagovor Damjan Paulin, to "zadolžitve" je imel tudi po petdesetih letih, ko se je v društvu udeležil cel kup zamisli. Dr. Paulin je z mislijo na tiste, ki so bili zede dejavni in so že odšli od nas, navedel cel kup zanimivih podatkov o samem društvenem dogajanju in se še trudijo "za narodov blagor". Ob koncu so društvu čestitali, nekateri tudi s priložnostnim darilom, goriški občinski odbornik Stefano Ceretta, Mavricij Humar, župan občine Miren-Kostanjevica, ki se je zahvalil za sodelovanje in prijateljstvo z besedami "Bog vas živi še naprej!", Marko Tribušon, podžupan MO

Predsednik PD Štandrež Marko Brajnik med govorom (foto IK)

Nova Gorica, Katja Dorni, ki je v imenu Zveze slovenske katoliške prosvete izročila Brajniku plaketo, predstavnik društva Stanko Vuk iz Mirna, Maja Bratec Jerman, vodja JSKD Območna izpostava Nova Gorica, ki je

Pogled na del razstavljenega dokumentarnega gradiva (foto DP)

pogovorom ter izseki iz omenjenih predstav, ki so jih hudomušno malce priredili za to priložnost. Dramske utrinke so prikazali Majda Zavadlav, Egon Cijan, Marko Brajnik, Nikol Kerpan, Chiara Mucci, Marta Bizjak, Božidar Tabaj, Daniela Puj, Mojca Dolinšek in Matej Klanjšček. Med drugim je ob tem šla zahvala ženam igralcev, ki morajo več večerov preživljati doma same! Zelo prijetno in privlačno podano zamisel prepletanja dramskega jezika

in petja je z režijsko roko vodil Jože Hrovat, ki v zadnjem desetletju umetniško vodi dramski odsek. Tudi tu, kot pri vseh ostalih dejavnostih, pričakujejo, da vanj vstopijo mlade sile, prinašalke novih idej, svežine in ustvarjalnih moči, kot je v svojem nagovoru poudaril predsednik društva Marko Brajnik, ob ugotovitvi, da čas neizbežno hiti in da bi večkrat radi zadremali doma pred ekranom "še posebno po dolgih delovnih dneh ... vseeno vztrajno, potrpežljivo, pogumno, prihajamo na vaje, na sestanke, nastope in prireditve. / ... / Srečni smo tudi, ker lahko

skem prostoru neguje lepo slovensko besedo, in tako društvo, ki ga težko "najdemo v matični domovini; imenitni ste in upam, da boste takšni ostali še petdeset in več kot petdeset let". Ob koncu je pristopil k mikrofonu še Igor Gabro-

kaj narodnih in nabožnih, medtem ko so v prizorčku ob kavi, ki si ga je zamislila Daniela Puj, v naradni govornici obujale spomine na nekdanje dni, ko so še kot otroci pod skrbnim varstvom učiteljice Elvire Chiabai in msgr. Jožefa

Prizor s sobotne prireditve (foto dpd)

vec, podpredsednik Dežele FJK in deželni tajnik SSK, ki je med drugim poudaril, kako skupnost, ki ima samozavest, kot jo ima ravno štandreška, lahko veliko doseže.

V nedeljo, 25. oktobra 2015, je g. župnik in dekan

Karel Bolčina v štandreški cerkvi daroval sv. mašo za vse pokojne kulturne delavce, še posebej je omenil msgr. Žorža, kateremu gre vsa hvaležnost za vse to, kar je naredil za svoje župljane. Po mašni daritvi, ki jo je na koru z ubranim petjem spremljal štandreški cerkveni pevski zbor ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava, je bilo odkritje spominske plošče, ki je postavljena na pročelje župnijskega doma v zahvalo ustanovitelju Jožefu Žoržu. Ploščo sta ob priložnostni molitvi župnika Karla Bolčine odkrila Marjan Breščak, prvi predsednik društva, in Dušan Brajnik, prvi blagajnik, ob prisotnosti treh otrok v skavtskih krojih. Cerkevni zbor je pod taktirko Tiziane Zavadlav občuten zapel *Ti, o Marija*. Popoldne se je zapisalo še zadnje poglavje tega tridnevnega slavlja.

Plošča v spomin na msgr. Jožefa Žorža

Tokrat so bili na vrsti otroci, najstniki in predstavniki srednje generacije. Prireditev so si ob župniku Karlu zamislili mladi, ki se zbirajo, tudi kot animatorji, v župnijskih prostorih. V bolj "svobodnem" duhu in slogu - z odra se je v glavnem slišal pogovorni jezik z italijanskimi primesmi - so s svojega zornega kota prikazali, kaj se dogaja v župnijski dvorani in pri ve-

ručnih urah. Ta prizorček je bil še posebno duhovit in zabaven, saj so prikazali, kako s svojo raztresenostjo in mladostniško neugnanostjo preizkušajo potrpežljivost in potrpljenje g. župnika Bolčine. Na odru so se zvrstili tudi pevski trenutki, ki so jih podarili pevci otroškega zboru pod vodstvom Lucrezie Bogara in pet pevk (Alessandra Schettino, Martina Nanut, Rosanna Zotti, Tiziana Zavadlav in Daniela Puj), ki so nežno zapele ne-

voščil in zaželel župnik in dekan Jožef Žorž". Kot se je g. Žorž nekoč zahvalil vsem, ki so pripomogli h gradnji doma, se sam danes zahvaljuje vsem, ki "so gradili s pomočjo besede, dejanja, veselja, verske in narodne zavesti. Danes nisimo le hvaležni vsem, ki so zgradili ta prostor, danes smo hvaležni vsem, ki so mu dali srce, pljuča, modrost in različne spretnosti". Izrekel je zahvalo ne le vsem, ki so pripravili tridnevno slavo, ampak tudi vsem "tistim nevidnim in skritim ženskim in moškim rokam, ki nevidno, brezplačno in širokogrudno darujejo svoj čas in svoje sposobnosti, da imamo v našem domu čisto, toplo, svetlo, prijetno in zabavno. In kakor smo včeraj ob koncu slavnostnega večera slišali, da je zdaj ponujena vam, mladim, štafeta našega doma, tako tudi jaz dopolnujem: mladi, ne čakajte, da vam izročimo štafeto, iztrgajte jo iz naših rok in ponosite jo tistim, ki bodo čez 50 let obhajali našo stoletnico. Naj živi naš župnijski dom!"

Prizorček z nedeljske prireditve (foto DP)

poudarila, da je JSKD na štandreško društvo prav posebej ponosen, saj je to društvo, ki v zamej-

skem prostoru neguje lepo slovensko besedo, in tako društvo, ki ga težko "najdemo v matični domovini; imenitni ste in upam, da boste takšni ostali še petdeset in več kot petdeset let". Ob koncu je pristopil k mikrofonu še Igor Gabro-

Slovensko stalno gledališče / Predstavitve sezone 2015-16 v Gorici

V središču človek in njegov jaz

Človek s svojimi čustvi, ki so večkrat skrita pod plastmi in je le-te treba odstraniti, da pridemo do bistva, je vodilna nit nove sezone Slovenskega stalnega gledališča Trst. Zato je SSG kot razpoznavni znak letošnje gledališke ponudbe simbolično izbralo čebulo, ki jo lušči protagonist Ibsenove drame *Peery Grant*, da bi – metaforično – prišel do dna svojega jaza. Edina zamejska poklicna gledališka hiša je svoj bogati program, porazdeljen za tržaške abonente po raznolikih abonmajskih sklopih, predstavila že pred časom, v ponedeljek, 26. oktobra 2015, pa je vodstvo gledališča na tiskovni konferenci v goriškem Kulturnem centru Lojze Bratuž prikazalo tudi abonmajski program za Gorico, katerega ponudba je glede na okuse tukajšnje publike drugačna, a nič manj zanimiva in pestra. Režiser in umetniški vodja SSG Eduard Miler, predsednica Upravnega odbora SSG Breda Pahor, Rossana Paliaga, zadolžena za stike z javnostjo, in predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž Franka Žgavec ter ravnatelj Kulturnega doma so predstavnikom medijev prikazali letošnje abonmajske vsebine, ki obsegajo gledališke pa tudi glasbene vrste. Kot je že ustaljena navada, pripravlja SSG abonmajski program predstav v sodelovanju z osrednjima goriškima slovenskima ustanovama, Kulturnim centrom Lojze Bratuž in Kulturnim domom. Sezona vsebuje šest gledaliških predstav in dva dogodka, ki ju bosta, kot lani, ponudila Kulturni

center Lojze Bratuž in Kulturni dom. Tako bo 16. decembra 2015 ob 20.30 v Kulturnem domu gostovanje bolgarske pevске skupine Bissarov sisters, ki goji starodavno balkansko pevsko tradicijo in ima za seboj kar nekaj desetletij dolgo poustvarjalno pot. Kulturni center Lojze Bratuž pa bo 22. aprila 2016 ob 20.30 v veliki dorani KCLB predstavil svojo produkcijo, ki se rojeva v sklopu glasbene abonmajske sezone KCLB. Solista Mojca Milič in Giuliano Pelizon, člana operne hiše Gledališča Verdi v Trstu, bosta nastopila v glavnih vlogah komorne opere G. B. Pergolesija *Služkinja gospodarica (La serva padrona)*. Ljubezenski operni splet s srečnim koncem bo zaživel z orkestrom v živo pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča in v režiji Caroline Bagnati. Oba sta že večkrat zelo uspešno sodelovala ob postavitvi različnih operet, ki so nastale v produkciji KCLB in sodelovanju članic ZSKP. SSG bo v Gorici 15. decembra

predstavilo novo uprizoritev Cankarjeve *Lepe Vide*, drame o skrajnem idealizmu, lepoti in hrepenjenju po resnici in dobroti, ki nastaja kot koprodukcija s SNG Nova Gorica in s Prešernovim gledališčem Kranj v režiji Mihe Nemca, člana SNG Nova Gorica. 1. februarja 2016 bo na vrsti komorna uprizoritev *Pes, noč in nož* sodobnega bavarskega avtorja Mariusa von Mayenburga, zdaj najbolj prevajane in uprizarjanega nemškega avtorja mlajše generacije. V tej groteski v režiji zamisli Matjaža Fariča bodo gledalci spremljali glavnega junaka "v svetu, ki mu je povsem tui", in ne ve, zakaj je sploh prišel tja, in od vsega začetka išče svojo istovetnost. Za tem bodo abonenti uživali ob broadwayskem muzikalu *Zadnjih pet let* Jazona Roberta Browna. Režiser je ljubezenske zgodbe bo Igor Pison, protagonist pa bosta odigrala in "odpela" Daniel Dan Malalan in Patricija Jurinčič. Molierova komedija *Amfitrion*, ki je bila v lanski sezoni odpovedana, bo na ogled v letošnji, in sicer v režiji Renate Vidič. Predstava z znano ljubezensko prigodo boga Jupitra, ki se zagleda v lepo Alkmeno in privzame podobo njegove moža, da bi jo osvojil, se ob igri dvojnokov dobro vključuje v letošnje razmišljanje o identiteti posameznika. Abonmajski program se bo pravzaprav v Gorici začel 23. novembra 2015 z gostujočo predstavo, večkrat nagrajeno uspešnico SNG Drama Ljubljana *Angel pozabe* Maje Haderlap v režiji Igorja Pisona. Druga gostujoča predstava bo nova koprodukcija SNG Nova Gorica in Gledališča Koper *Pašjon* Iztoka Mlakarja v režiji Vita Tauferja (18. januarja 2016), ki se je že uvrstila v sam vrh priljubljenih predstav tipičnega žanra, ki ga ustvarja Iztok Mlakar

v čudoviti simbiozi z Vitom Tauferjem in s soigralci.

Predstave se bodo kot po navadi vrstile v Kulturnem centru Lojze Bratuž in Kulturnem domu. Vse bodo opremljene z italijanskimi nadnapisi.

Tudi letos je SSG pripravilo abonmajski program za višje šole. Naši dijaki si bodo lahko ogledali Cankarjevo *Lepo Vido* v sredo, 16. decembra 2015, v Kulturnem domu, v isti dvorani bo v torek, 8. marca 2016, zablestel muzikal *Zadnjih pet let*, v torek, 12. aprila 2016, si bodo pa ogledali Molierovo delo *Amfitrion* v KCLB. Vse te predstave bodo ob 11. uri, to se pravi med šolskimi urami kot dopolnilo k pouku. Zvečer ob 20.30 pa si bodo dijaki ogledali *Angel pozabe* v KCLB, in sicer 23. novembra 2015, v ponedeljek, 18. januarja 2016, pa bodo v KD okušali posebno Mlakarjevo poetiko v *Pašjonu*, ki mu je izvrstno režijsko podoba dal Vito Taufer. Tudi letos bo SSG poskrbelo za brezplačni avtobusni prevoz abonentov iz okoliških vasi. Vpis abonmajev je možen pri blagajni Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass, 20) od ponedeljka do petka od 10.00 do 13.00 in od 15.00 do 18.00 (tel. 0481 33288).

Podprimo delovanje našega gledališča in se radovedno zazrimo v ustvarjalno delo gostujočih gledaliških hiš: vstanimo z naših kavčev in se vrnimo v naše dvorane, da bodo naši večeri bolj polni in bomo ob uprizoritvah uzrli del sebe in tako boljše spoznali naša globlja čutenja!

IK

S 3. STRANI Jože Šušmelj O meji ...

Znotraj manjšine so bili nekateri krogi za enotno Jugoslavijo, to pa zato, "ker niso živeli v njej in so jo doživljali od zunaj ... Niso občutili trenj, ki smo jih mi doživljali od znotraj".

Na bogatem goriškem večeru se je gost dotaknil še drugih za naš prostor zanimivih tem, od čezmejnega sodelovanja včeraj in danes do neenotnosti v zamejskem prostoru, slovenskega centralizma in slabega poznavanja naše stvarnosti v matici itd. Posebno prodorne in vredne razmisleka so bile njegove misli o naši stari celini: "Evropa postaja v svetu vedno manj pomembna. Prehiteva jo Azija, prav tako Kitajska, ki bo vsak čas prehitela ZDA ... Skratka: globalizacija je potisnila Evropo na stran". Evropa bi morala narediti korak naprej: ne moremo ostati pri prprtosti in nacionalne države, ampak bi morali prerasti v združene države Evrope s pravim parlamentom, ki ima večjo vlogo. Evropa bi morala iti v smer večje povezanosti in integracije. "Potrebno je tudi kulturno in ne zgolj ekonomsko povezovanje!"

Obvestila

SSO in SKGZ bosta skupno polagala vence v nedeljo, 1. novembra 2015. Ob 9.30 bo svečanost pri spomeniku v Gonarsu in ob 13. uri na mestnem pokopališču v Gorici: krovni organizaciji bosta venec položili na obe grobnici partizanov in na grob Lojzeta Bratuža.

Stranka Slovenska skupnost bo v nedeljo, 1. novembra 2015, polagala vence ob 9.30 v Gonarsu, ob 13. uri pa na goriškem mestnem pokopališču. **Skupina goriških Slovencev** se bo v nedeljo, 1. novembra 2015, ob 11.30 na mestnem pokopališču poklonila pokojnim slovenskim kulturnikom s prižigom sveče in kratko molitvijo. Zbirno mesto ob 11.30 pred glavnimi vrati na goriškem mestnem pokopališču.

AŠKD Kremenjak in Deželni sedež RAI za FJK vabita na predstavitev in ogled dokumentarnega filma *Spomin - Naših 60 let ob Avsenikovih melodijah*, ki bo v petek, 30. oktobra, ob 20.30, v večnamenskem centru društva Kremenjak v Jamljah. Častna gostja večera bo Jožica Svete, dolgoletna pevka Ansambla bratov Avsenik. Sodeloval bo tudi vokalni tercet Kresnice.

Prosvetno društvo Štandrež bo v nedeljo, 1. novembra, ob 9.45 položilo venec na spominsko ploščo vojnim žrtvam na pročelju župnijske dvorane Anton Gregorčič. Nato bodo njegovi predstavniki venec nesli tudi na domače pokopališče.

Predstavniki Zveze slovenske katoliške prosvete se bodo, kot vsako leto ob Dnevu spomina na mrtev, poklonili vojnim žrtvam pri spomenikih v Gonarsu in Viscu. Polaganje vencev bo v soboto, 31. oktobra 2015, ob 15. uri v Gonarsu, nato pa v Viscu.

Občina Števerjan obvešča, da bo polaganje vencev 1. novembra potekalo pred števerjanskim spomenikom na trgu svobode po sv. maši, ki se bo začela ob 9. uri, in ob 11.15 pred spomenikom padlim na Jazbinah.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno martinovanje v soboto, 7. novembra 2015, v Eda centru v Novi Gorici. Odhod ob 17. uri iz Dobarboda, nato z običajnimi postanki v Jamljah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni, v Štandrežu na Pilošču in pri lekarni, v Podgori pri telovadnici, pri vagi in na trgu Medaglie d'oro/na Goriščku. Srečanje bo ob 18. uri v restavraciji Eda centra. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

Prosvetno društvo Štandrež vabi ljubitelje gledališča, naj se pridružijo dramskemu odseku. Dodatne informacije na tel. 328 6669048 (Božidar) in 347 9748704 (Vanja).

Mešani pevski zbor Štandrež

toplo vabi nove pevce v svoje vrste.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinjstkih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 729548.

Darovi

Za Novi glas: v spomin na g. Davida Ožbota darujeta nečakinji Ingrid in Fides Leban 100 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 30.10.2015 do 5.11.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Belega 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00 (s pored: **Petek, 30. oktobra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 31. oktobra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 1. novembra, ob 12. uri: Ponovitev sobotne oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 2. novembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 3. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 4. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred 100 leti genocid nad Armenci - Izbor melodij.

Četrtek, 5. novembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

ZAHVALA

Družina OŽBOT - LEBAN se zahvaljuje g. Giovanniju Spontonu za pozornost ob pogrebu

g. DAVIDA OŽBOTA.

Posebna zahvala gre msgr. nadškofu C.M. Redaelliju za maševanje in lepo homilijo, vsem duhovnikom za cenjeno udeležbo. Zahvaljujemo se občinstvu iz Martiščine, ki se je ganljivo udeležilo obreda.

Končno iskrena zahvala gre čudovitemu župnijskemu mirenskemu zboru, ki je pristrčno pel bodisi v cerkvi kot na pokopališču.

Gorica, 29. oktober 2015

Skupni projekt zbora Veseljaki in Neokortex

Otroški pevski zbor Veseljaki iz Doberdoba pod vodstvom Lucije Lavrenčič in mladinski pevski zbor Neokortex iz Sovodnjah ob Soči pod vodstvom Jane Drasič se te dni vneto pripravljata na skupni nastop, ki ga bosta imela v nedeljo, 1. novembra, v Pragi. Skupni projekt v obliki kulturne izmenjave med pevskimi zbori in glasbenim konservatorijem iz dežele Furlanije Julijske krajine ter glasbeno šolo Hudebny Akademije iz Prage so začeli že letos poleti, ko so s skupnimi močmi izoblikovali tri pevске večere v Sesljanu, in sicer v naselju Portopiccolo, v Gradežu ter v Ronkah. Pri vsakem večeru so glasbene točke bogatili plesni utrinki in solistični posegi glasbenih umetnikov iz različnih krajev sveta. Tokrat pa bo nastop v glavni dvorani praške senatne zbornice ob prisotnosti predsednika vlade, ministra za kulturo in šport Republike Češke, senatorjev ter ambasadorjev iz Rusije, Armenije, Ukrajine, Konga, Vietnoma, Italije, Japonske, Bolgarije, Romunije in Gambije, tj. iz krajev, od koder prihajajo glasbeniki. Koncert bo vodil japonski dirigent Cuhey Iwassaky.

Sv. birma v Sovodnjah

Druga skupina letošnjih birmancev iz župnij pastoralnega območja Soča-Vipava je imela svoj praznik v nedeljo, 25. oktobra, v Sovodnjah. Darove Svetega Duha so tokrat prejeli Veronika, Liza, Marco, Vida, Tina, Nicolas, Sara, Manuel, Julija, Erik, Jasmin in Mirko. Na ta korak so jih pripravili Mihal Nanut, Martin Marussi in župnik Karel Bolčina. Zakrament jim je v cerkvi sv. Martina - ob prisotnosti dekana Bolčina in msgr. Renata Podbersiča - podelil nadškof Carlo Redaelli; med pridigo je razložil birmancem, da nas Sveti Duh varuje in spremlja skozi vse življenje, čeprav nam je včasih vseeno težko, in nam pomaga videti z očmi, ki gledajo v notranjost, z Jezusovimi očmi.

Ob valovih pribežnikov Ne bojte se!

Ko se je na obzorju že kazal val beguncev, je Komisija pravičnosti in mir pripravila izjavo z naslovom *Poskrbimo za vse brate in sestre*. Že takrat, ko se je pojavilo nekaj deset ali sto beguncem ali migrantov, ni nihče niti slutil, da bodo mimo Slovenije, v zadnjem času pa prav skozi Slovenijo, potovale množice ljudi, ki so zapustile rodno domovino in potujejo v obljubljeni deželo. Že takrat smo bili opozorjeni, da bo na preizkušnji naša solidarnost in naj ne pozabimo, da je spoštovanje vsakega človeka znamenje krščanske ljubezni do bližnjega. Pred več kot letom smo z razstavami *Umetniki za karitas* potovali iz kraja v kraj in sporočali Jezusove besede *Tujec sem bil in ste me sprejeli*. Takrat smo imeli v mislih pribežnike, ki so na številnih čolnih prišli srečno ali manj srečno v Sredozemlje. Vsi smo prikimali tem besedam, ker takrat je bilo to daleč in ni niti malo skalilo našega miru ali bolje v živo potrkalo na naša vrata. In danes sta res na preizkušnji naša solidarnost in spoštovanje mnenej vsakega človeka, pa ne le

beguncem, migrantov, tujcev, morda je še bolj na preizkušnji mnenje sosedov, prijateljev, znancev, sonarodnjakov, prebivalcev Slovenije in tudi vernih ljudi. Če so bili še pred nedavnim vzrok sporov partizani in domobranci,

je danes že beseda o beguncih lahko povod za izražanje nestrpnosti in sovražnosti na eni ter usmiljenja in odprtosti na drugi strani. Begunska problematika nam je tako zlezla pod kožo, da ni prav nihče brezbrizen. Olje na ogenj prilivajo tudi mediji, kajti zanje je senzacija to, kar rabijo, srce in duša ne štejeta. S poročanjem o izgrelih in pretepih so prestrašili že tako prestrašene ljudi. Najhuje, kar se nam lahko zgodi, je, da zapademo črednemu nagonu in podležemo manipulaciji medijev. Strah ima velike oči. Nekoč smo temu rekli dvojna morala in prav v teh dneh se dogaja, da nekateri ljudje na vso moč ploskajo Petru Opeki, ki je sim-

bol usmiljenja in dobrote, isti ljudje pa neprizanesljivo spremljajo begunsko problematiko ali želijo v srcu in v resnici postaviti ograje, žice. Ne morem razumeti, kako so lahko pozabili, da je Peter Opeka rekel: "Bil sem zgrožen, ko

sem videl, kako so begunce pred mejami pustili na mrazu, na dežju. Ko so enkrat prišli v Evropo, jim je potrebno pomagati, zdaj jim je potrebno pomagati! Na takšen način, da bodo razumeli, da so naši bratje, da so ljudje kot mi. Ne moremo gledati otroka, mame, očeta, ki trpijo na dežju, lačni. Ne moremo ljudi pustiti tako!" In še dodal: "Jaz sem sin beguncem in sem hvaležen Argentini, da je sprejela slovenske begunce in begunce z vsega sveta. Z odprtimi rokami. Za vsako begunsko družino mora biti na našem svetu prostor. Ga moramo najti, če smo humani". Upam, da se bo tudi za te množice našel prostor, čeprav tudi razumem, da sta drugačna kultura in drugačna vera velik izziv za katoliško Evropo, ki tega še pred nedavnim ni hotela slišati. Sedaj pa je ogroženo naše katolištvo največji argument. Če se bo zaradi tega okrepila pripadnost veri naših prednikov, hvala Bogu. Velike kritike letijo tudi na politike, vendar v tej situaciji smo bili vsi nepripravljeni. Celu gospa Evropa je izgubila kompas. Že zaradi tega, kar sem slišala od sodelavcev Karitas, ki so noč in dan na razpolago tem ljudem, čeprav se

kom, ki nas leta in leta učijo o usmiljenem samarijanu, o bratih in sestrah v stiski ... in prav zato se je potrebno vedno znova potrjevati v veri in iti na obrobja, kamor nas pošilja papež Frančišek. Lepo je na obrobjih izvajati različne delavnice in igrati na kitaro, toda takrat bo potrebno veliko več, morda tudi kakšna žrtev, vendar Gospod pravi: "Ne bojte se!" Končala bom z vtisom, ki sem ga prinesla iz Bruslja. Najprej smo obiskali Evropski parlament pa sedež različnih komisij; ogromen aparat, vam rečem. Potem smo šli v spominski muzej Waterloo, kjer smo lahko začutili, koliko človeških življenj se je končalo v vojnah. Sama zase sem si rekla: "Za mir je bolje, da ima Evropska skupnost milijon uradnikov kot milijon vojakov, ker iz zgodovine vemo, da se je mir sklepal z dogovori in ne na bojnem polju, tam se je samo umiralo". Pa mir in dobro želim tudi vam!

Jožica Ličen

POMOČ zbira Slovenska karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: SI56 0214 0001 5556 761, Namen: Pomoč beguncem; Sklic: 00 628.

Nobelova nagrada za literaturo Dobitnica je pisateljica Svetlana Aleksijevič

Nobelovo nagrado za literaturo letos prejme beloruska pisateljica in raziskovalna novinarka Svetlana Aleksijevič, je v Stockholmu sporočila Kraljeva švedska akademija in po njej novico povzela STA. Kot je utemeljila svojo odločitev, jo je dobila za svoje "polifonične zapise, spomenik trpljenju in pogumu v našem času". Nagrado, vredno osem milijonov švedskih kron, ji bodo izročili 10. decembra, na obletnico smrti Alfreda Nobela, v švedski prestolnici. Aleksijevičeva se je rodila leta 1948 v Ukrajini, potem se je družina preselila v

Belorusijo. Po končani šoli je delovala kot učiteljica in novinarka, študij novinarstva je obiskovala v Minsku. Po diplomski so jo zaradi njenih opozicijskih stališč dodelili k lokalnemu časopisu blizu poljske meje. Kasneje se je vrnila v Minsk in se zaposlila pri časopisu *Sel'skaja Gazeta*, piše v njeni biografiji, objavljeni na spletni strani Nobelove nagrade. Več let je zbirala gradivo za svojo prvo knjigo *U vojny ne ženskoe lico (Vojna nima ženskega obraza, 1985)*, ki temelji na intervjujih s številnimi ženskami, ki so doživele drugo svetovno vojno. Gre

za prvo delo iz pisateljicega cikla *Glasovi utopije*, v katerih je življenje v Sovjetski zvezi opisala z vidika posameznika. "S pomočjo svoje izjemne metode - skrbno sestavljenega kolaža človeških glasov - Aleksijevičeva pogloblja naše razumevanje celotnega obdobja", piše na spletni strani nagrade. Pisateljica je v svojih delih zajela nekatere najpomembnejše dogodke med sov-

jetskimi obdobjem in po njem, ki so vplivali na Belorusijo, vključno z jedrsko nesrečo v Černobilu, sovjetsko-afganistansko vojno in razpadom Sovjetske zveze. Posledice černobilske nesreče iz leta 1986 je tematizirala v knjigi *Černobilska molitev (1997)*, ki po avtoričinih besedah ni knjiga o Černobilu, temveč o svetu po Černobilu. V slovenskem prevodu je izšla pri založbi Modrijan, poslovenila jo je Veronika Sorokin. Knjiga *Cinkovye mal'čiki (Dečki iz cinka, 1989)* je pričevanjski portret deset let trajajoče sovjetsko-afganistanske vojne (1979-1989), zadnje delo iz cikla *Glasovi utopije* pa je *Vremja second hend (Čas iz druge roke, 2013)*. Še eno zgodnejše delo, ki sodi v pisateljice monumentalni projekt, je knjiga *Poslednie svi-*

deteli (*Zadnje priče, 1985*). S svojim čustvenim pripovedovanjem o černobilski nesreči in drugi svetovni vojni, ki temelji na pričevanjih, je dosegla mednarodno priznanje. Njeni zapisi grozot v prvi osebi skozi besede prič so bili prevedeni v številne jezike, prejela je več mednarodnih nagrad. Zaradi pričevanj v *Dečkih iz cinka* se je morala zagovarjati pred sodiščem. Njene knjige, ki so napisane v ruščini, v njeni domovini, ki jo je dolgo vodil avtoritarni predsednik Aleksander Lukašenko, niso izšle, kar je avtorica opredelila za "neželeno cenzuro". Zaradi kritike režima je Aleksijevičeva občasno živela v tujini, med drugim v Italiji, Franciji, Nemčiji in na Švedskem. Aleksijevičeva je 14. ženska, ki je prejela Nobelovo nagrado za literaturo, ki jo podeljujejo od leta 1901. Nominirana je bila med 198 kandidati. Lani jo je dobil francoski pisatelj Patrick Modiano.

Jubilejno XVII. fotosrečanje ob 40-letnici goriškega fotokluba Kolobar črno-belih in barvnih utrinkov Skupine 75

Na dveh lokacijah, v tradicionalni "izložbi" Kulturnega doma in lepem prostoru v pasazi Galerije Art Open Space goriške pokrajine, je v začetku oktobra potekalo tradicionalno 17. Fotosrečanje goriške Skupine 75, ki letos praznuje 40-letnico delovanja. Kot vedo vsi ljubitelji umetniške fotografije,

foto navdušencev, ki so od vsega začetka navezali stike in sodelovanje z novogoriškimi in italijanskimi, furlanskimi kolegi. V Kulturnem domu so zato pomenljivo posvetili letošnje retrospektive mojstrom in učiteljem Milenu Paganu, Rafaelu Podobniku in Marii Fini Ingaliso. Obeh prvakov slovenske klasične in so-

odštekanih", izpraznjenih, ranjenih, milih, lepih življenj. Od Podobnika je bil izbor računalniško obdelanih "barvnih pretvorb" analognih posnetkov iz osemdesetih, devetdesetih... let, ki jih goriški mojster zadnja leta v elektronski temnici preoblikuje v mavrične "ektoplazmične" izbruhe in zlitja barv, kjer so razpoznavni obrisi izvornih slik. Morda najbolj razburiljivi, prozorno dinamični in eksistencialno odmaknjeni so bili razcefrani, prosojni akti in igre portretov, rahlo obarvanih, svetlo sivkastih harmoničnih inčič ženskega telesa in obraza Marie Fine Ingaliso, učiteljice in sopotnice goriških fotografov. Ti so se predstavili v lepem številu v galeriji Art Open Space s skupinsko razstavo na temo goriške pokrite tržnice, ker so "želeli izpostaviti nekatere arhitektonske segmente objekta oz. trenutke vsakodnevnosti znotraj goriške mestne tržnice z namenom, da se objekt ohrani in v bodočnosti pridobi nove svežine. Še vedno si ne moremo namreč predstavljati mesta brez tržnice", je zapisal v katalogu eden od ustanoviteljev Skupine 75 Joško Princič. Predstavniki več generacij, z obeh strani meje, so uprizorili nevsakdanje in nekonvencionalne izreze in tudi detajle iz skoraj mističnega prostora, kjer se čar arhitekturne zgodovine spaja z dilemami sodobne stihije drobne trgovine, ki se iz tradicionalnih toplih domačih pulov vse bolj seli v hipermoderne hiperalienirane hipermarkete. Različni stili, ra-

zlični pristopi, od prefinjenega črno-belega tiska na posebno odbranem dragocenem srebrzelatinastem papirju (Silvan Pittoli) do futuristično razgibanih barvitih predstavitev branjevskih stojnic s sadjem in povrtino (Miran Vižintin, Mariano Di Clemente, Marko Vogrič),

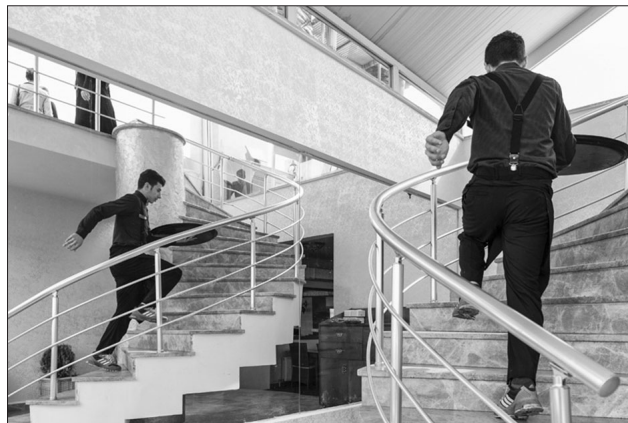

Foto Andrej Slogovič

ponujajo tudi navadne prizore, kot prijateljski pogovor med kupcem in trgovcem (Joško Princič), ali pa artistične (Enzo Tedeschi, Mauro Paviotti, Fabio Lesca) in reportažne opise (Tamara Puc, Remo Cavedale, Loredana Princic, Karin Vižintin - Miranova hči). Veterin Sergio Culot je pričaral nekaj ironičnih fotomontaž (tržnica, preplavljena z lubenicami), Robert Strahinjčič in Simon Zamar pa sta prikazala nenavadne šokantne poglede zunan tržnice ter "crazy" asociacije in montaže. Glede vseprimorske opredeljenosti skupine naj poudarim, da so Puc, Strahinjčič in Zamar iz novogoriškega prostora. V Kulturnem domu je gostovala še razgibana produkcija Fotokluba Proportio

divina iz Gornje Radgone; gre za izbor svetovljanske, popotne, krajinske, socialne in urbane fotografije, sad iskanja skupine fotografov, ki so se leta 2008 povezali v omenjeno društvo. Programsko ime le-tega se navdihuje po renesančno-klasičnem estetskem početlu o "zlatem rezu".

Velika estetsko izrazna suverenost, sodobni občutek za črno-belo uprizarjanje aktualnosti, a tudi za eksperimentiranje z barvno fotografijo, odlikujeta različno profilirane avtorske osebnosti. Nekatere od najbolj izrazitih fotografij Andreja Slogoviča, Dejana Kokola, Dike Vranc, Iva Borka, Zlatka Fišerja, Staneta Toplaka, Štefi P. Borko in Judite Černov si je moč ogledati tudi v lepem katalogu, ki ga je priložnostno izdal Fotoklub Skupina 75 skupaj z ZSKD in s Kulturnim domom Gorica. Ob uredništvu Silvana Pittolija in Marka Vogriča (predsednika in podpredsednika fotokluba) bi omenil še avtorje zapisov o Paganu in Ingalisovi, kritičarko Lorello Klun, o Podobniku prof. Janeza Kavčiča, o razstavi Na placu arhitekta Kuzmina in Joška Princiča ter lepo platnico Hijacinta Jusse. Informacije in fotografije o letošnjem jubilejnim Fotosrečanju, o preteklih izdajah in na splošno o goriškem fotoklubu dobite tudi na spletu na strani www.skupina75.it.

Davorin Devetak

Foto Emiliano Grusovin

je goriški fotoklub v vseh teh letih odigral pomembno ustvarjalno in povezovalno vlogo ne le na obeh straneh meje, ampak tudi v širšem jugoslovanskem, avstrijskem in italijanskem prostoru. Prav meja in vse širše kulturne vzmeti okrog te danosti so opredelile in osmislile skupno iskanje in dejavnost goriških

dobne fotografije, ki sta stala ob strani v začetni pionirski fazi fotokrožka in tudi potem, ni treba posebej predstavljati. V spodnjih in zgornjih prostorih KD so bili na ogled značilni črno-beli portreti posebnih človeških tipov, s katerimi je Pagan ujel svojske, ostre, nagubane, realistično poduhovljene poteze razbolelih,

S 1. STRANI Minister Žmavc na obisku pri tržaških Slovencih

Z vami je Slovenija ...

Replika ministra Žmavca je bila v nekaterih vidikih podobna bodisi za sogovornike SSO bodisi za člane SKGZ, s katerimi se je sestel po obisku prostorov Slovenske prosvete na Donizettijevi ulici.

“Z vašo dejavnostjo znotraj italijanskih institucij je Slovenija večja”, je poudaril in dodal, da so slovenske manjšine “avantgarda slovenstva v Evropi”. Zagotovil je podporo Urada pri reševanju ključnih vozlov v odnosu do javnih institucij, rešitev katerih navsezadnje pogojuje tudi odnose med Slovenijo in Italijo: pomoč bo sicer skladna s suverenostjo posameznih držav, kar pomeni, da bo slovenska narodna skupnost znotraj domicilne države morala še naprej ostati osrednji sogovornik z italijanskimi institucionalnimi kovači naše usode. Gotovo minister pričakuje tudi za naše strani vse večjo sinergijo glede teh vprašanj in kot zgleden primer tovrstnega sodelovanja in dialoga s samim Uradom ocenil projekt Tržaškega knjižnega središča.

Prav glede prenovljenega dialoga z novim vodstvom Sveta slovenskih organizacij je spregovoril nedavno potrjeni predsednik SKGZ Rudi Pavšič, ki je ministra sprejel na sedežu organizacije na Frančiškovi ulici. “Zadovoljen sem, da s sogovorniki SSO gradimo tvoren dialog, ki temelji na konstruktivnih in celo prijateljskih odnosih. Cenim besede predsednika SSO Walterja Bandlja, da se moramo skupno lotiti določenih tematik, ker tako preprosto pričakujejo naši ljudje”. Proces modernizacije naše skupnosti, ki je vsebinsko obarval izsledke nedavnega kongresa SKGZ, ne more mimo tovrstnega dialoga med krovnicama organizacijama, je poudaril Pavšič. SKGZ se bo vsekakor držala svojih izhodiščnih smernic, kot sta skrb za jezik in ovrednotenje slovenske kulture v okolju, ki je pretežno italijansko. To bo počela v skladu z iskanjem dobrososedskih odnosov, ki jih morajo kovati “normalni ljudje” na eni in drugi strani etnične meje.

Proračunska sredstva za slovensko manjšino nekoliko višja

Minister Žmavc je pri tem dodal, naj bo skupni imenovalec dialoga med SSO in SKGZ pojem slovenstva, ki naj se uveljavi na področju izobraževanja, šolstva in gospodarstva. Minister je v Trst prinesel razve-

seljivo novico, in sicer to, da je v sklopu vlade ‘iztržil’ zagotovilo, da se raven proračunskih sredstev za slovensko narodno skupnost v Italiji ne bo nižala, kvečjemu nekoliko povišala.

Minister Žmavc se pogovarja s člani SSO (foto IG)

“Nedvomno bomo morali ta sredstva temeljito okrepiti z dotokom denarja iz evropskih skladov, da bomo raven financiranja dvignili na višji nivo”, je dejal.

Minister Žmavc je v nadaljevanju ‘tržaškega’ dne obiskal sedeže Slovenskega raziskovalnega inštituta, Narodne in študijske knjižnice, Zveze slovenskih kulturnih društev, Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, Dijaškega doma Srečko Kosovel, Slovenskega stalnega gledališča, Slovenskega deželno gospodarskega združenja, Kmečke zveze, Primorskega dnevnika in slovenskega oddelka RAI.

Deželi FJK: “Ohraniti raven dosežene zaščite”!

Srečal se je tudi z deželnim odbornikom za kulturo, pristojnim tudi za manjšinske zadeve, Giannijem Torrentijem, s katerim sopred-

nadaljnji kakovosten razvoj prijateljskih odnosov in sodelovanja med Slovenijo in Furlanijo Julijsko krajino. Minister Žmavc je v pogovoru potrdil podporo slovenske vlade čezmejnemu projektu, ki so bili dogovorjeni na omenjenem omizju. Tudi ob tej priložnosti je bilo posebej izpostavljeno pričakovanje Republike Slovenije, da bo deželna vlada v izvedbenih fazah reforme o reorganizaciji lokalnih skupnosti v dialogu s slovensko narodno skupnostjo zagotovila ohranjanje dosežene ravni zaščite le-te oziroma polno izpolnjevanje sprejetih zaščitnih obveznosti, kar je eden od temeljnih elementov za širjenje evropskega duha. Reforma po besedah odbornika Torrentija vsekakor pozitivno spreminja možnost posega v odnos do slovenske narodne skupnosti. Sogovornika sta se soočala tudi z vprašanjem

migrantov, pri tem je minister Žmavc poudaril potrebo po internacionalizaciji tematike za zavarovanje schengenskih meja, medtem ko je odbornik Torrenti ponudil Sloveniji potrebno pomoč, ki ne bo samo moralna. Prav tako

Sergij Pahor predstavlja ministru dejavnosti, ki potekajo na sedežu Slovenske prosvete na Donizettijevi ulici (foto IG)

je Torrenti zagotovil zanimanje deželne uprave za podporo Primorskemu dnevniku, glede ostalih objektov, v katerih delujejo organizacije slovenske narodne skupnosti, pa je dejal, da se bo deželna uprava aktivirala, da se najdejo potrebna sredstva, vendar mora biti slovenska narodna skupnost enotna glede prioritete. Minister Žmavc je ‘tržaški delovni dan’ končal v večernih urah z obiskom Tržaškega knjižnega središča: glede na prizadevanje, ki ga je sam vložil v speljavo tega načrta, mu ta prostor na Oberdankovem trgu veliko pomeni ...

Minister Žmavc gost Slovenske kulturno gospodarske zveze (foto IG)

sedujeta Posebnemu omizju za manjšinska vprašanja, kulturo in izobraževanje. Oba sogovornika sta poudarila veliko priložnost za

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV Večer v spomin na Pavleta Merkuja Skladatelj naj piše za ljudi!

Minilo je leto dni, odkar nas je zapustil Pavle Merku'. Svoje življenje je posvetil proučevanju različnih nivojev slovenske kulture in njegova izročila: bil je namreč etnolog, zbiratelj vsestranske beneške dediščine, jezikoslovec, raziskovalec tržaške srednjeveške zgodovine. Bil je tudi muzikolog, etnomuzikolog in glasbenik. In ravno tej razsežnosti Merkujeve osebnosti je Društvo slovenskih izobražencev posvetilo svoj ponedeljkov večer, dne 19. oktobra. “Pavle Merku’ je s svojo smrtjo pustil za sabo praznino, ki jo bo kdo drug težko zapolnil”, je v imenu prirediteljev uvodoma dejal Sergij Pahor, ki je takoj prepustil besedo predavatelju večera, glasbeniku Milošu Pahorju. Kot je poudaril Pahor, je temo večera sam predlagal vodstvu DSI. “Do Merkuja čutim velik dolg, bil je moj vzornik, jaz pa njegov učenec”, je pojasnil Pa-

hor. Izpostavil je zlasti poseben vidik Merkujeve glasbene kulture, ki je segala v njegov meščanski izvor: izhajal je namreč iz takega družinskega okolja, v katerem je bila glasba po stari avstrijski navadi ena izmed elegantnih domačinov. Miloš Pahor, sicer flavtist po izobrazbi in poklicu, je prepričano izrazil misel, da osebo na najboljši način počastimo, če si prizadevamo za njegove ideje. Zato je v ‘duu’ s soprogo Dino Slamo segel po publicistični dediščini Pavleta Merkuja. Gospa Slama je namreč prebrala nekaj odlomkov iz knjige *Poslušam* (izšla je leta 1983), ki jih je nato soprog komentiral. Izvlečki so nazorno pričali o etično-muzikološki drži Pavleta Merkuja, ki jih je Pahor docela sprejel. Začenši s prepričanjem, da je hrup eden izmed današnjih problemov. “Težko je najti kraj v javnem lokalni, kjer je mogoče mirno kramljati s sogovornikom:

vsevprek se vsiljuje hrupna glasba. Tovrstni elementi nam onemogočajo razpoznavnost posameznih glasov, zvočnih nians”, je dejal Pahor. Postajamo vedno bolj gluhi, predvsem pa je v takih družbenih dinamikah očitna namera industijskega in gospodarskega pohlepa, ki sta nas oropala tišine: in tišina je pogoj za nastanek glasbe – je zapisal Merku’. Pahor je prepričan, da smo v zamejstvu izgubili občutek za klasično glasbo, današnja družba pa se vedno bolj oddaljuje tudi od ljudske glasbe. “Komericalna glasba uničuje ljudsko glasbo: sredstvo tega uničevanja pa je popevkarstvo”. Glasba po Merkujevem mnenju mora izhajati iz ljudske glasbe, ker so jo ljudje na tak način začutili za svojo. Izraz te naveze pa nikakor ni bil val narodno-zabavne glasbe, ki so jo na Slovenskem posebej ljubili Avseniki: tovrstne izvajalce bi Merku’ kar potlačil v deveti krog

Dantejevega pekla. “Po njegovem mnenju je bila taka glasba izraz pomanjkanja narodnega ponosa, gola komercialna poteza – kot mu

dročje našega manjšinskega življenja na pravilen način.

Merku’ je bil oseba, ki se je oblikovala v skladu s kleno glasbeno tradicijo: za njegove mentorje je Pahor citiral Ivana Grbca, Jakonciča in Ivana Trinka. Predavatelj je ugotavljal, kako malo se danes vrednoti nekatere izmed teh, predvsem Trinka. Sklepni del svojega portretiranja Merkujeve glasbene osebnosti pa je Pahor sklenil s pozitivno noto. Sam Merku’ je bil namreč prepričan, da se bo slovenska glasba še naprej tvorno razvijala. Slovenski glasbeni svet ima namreč veliko število kakovostnih skladateljev: edino vodilo naj jim bo to, da pišejo za ljudi! In po možnosti naj v svoje skladbe vključijo več harmonije, kar bo nedvomno povečalo sozvočje med nami. Večer DSI je oplemenitil krajši nastop flavtiske Erike Slama, ki je interpretirala Merkujevo skladbo v dveh stavkih *Pesmi in ples*.

Miloš Pahor in soproga Dina Slama (foto Damj@n)

je nekoč zaupal sam Avsenik”, je dejal Pahor, ki je bil tudi kritičen do zamejskega glasbenega šolstva. To je po njegovem mnenju Merkuja načrtno postavilo na stran. Muzikolog pa je bil edina oseba, ki bi lahko vodil to po-

monije, kar bo nedvomno povečalo sozvočje med nami.

Večer DSI je oplemenitil krajši nastop flavtiske Erike Slama, ki je interpretirala Merkujevo skladbo v dveh stavkih *Pesmi in ples*.

OVČJA VAS Odprtje sedeža Zdrženja Don Mario Černet

Zgodovinski dan za Slovence!

Nekoč je bila Ovčja vas sinonim slovenstva v Kanalski dolini, danes smo zato še toliko bolj veseli, ker so v vasi v soboto, 24. oktobra 2015, svečano odprli nov sedež slovenskega Zdrženja Don Mario Černet.

vas, je prisotne pozdravil in med drugim dejal: "V Kanalski dolini že stoletja prebiva tudi slovensko ljudstvo, že stoletja se govori slovensko in upam, da se bo tu govorilo tudi slovensko še v prihodnosti". Zaželel si je trojezične šole in se zah-

Zdrženje, ki deluje od leta 1997, je poimenovano po dolgoletnem župniku Mariu Černetu, ki je deloval v Ovčji vasi, veliko dobrega pa je storil tudi na Svetih Višarjah.

valil SSO za pomoč. V imenu Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je pozdravil Rudi Merljak, ki je prinesel tudi pozdrav ministra za Slovence v zamej-

stanju in predstavniki občine Naborjet-Ovčja

Domači zbor iz Ovčje vasi

stvu in po svetu Gorazda Žmavca. Bodrilne besede je izrekel Igor Gabrovec v imenu Deželne svete FJK, katerega je podpredsednik, in seveda v imenu stranke Slovenska skupnost. Predsednik SSO

Walter Bandelj je pozdravil domačine in vse navzoče ter povedal: "Zelo me veseli, da smo se danes zbrali v Ovčji vasi za odprtje novega sedeža Zdrženja Don Mario Černet. Ta predstavlja pomembno pridobitev za vaše združenje in za vse nas; nedvomno bo pripomoglo, da bo delovanje bolj bogato in uspešno. Zelo sem zadovoljen, da je pri tem skupnem prizadevanju prišlo do lepega sodelovanja med članicami Sveta slovenskih organizacij, ki je zaobjelo več pokrajinskih stvarnosti. Predvsem želim podčrtati pomoč Zdrženja Blankin in Zveze slovenske katoliške prosvete. Upam, da bomo to sodelovanje nadaljevali tudi v prihodnje v bolj organizirani obliki. V to nas tudi usmerjajo nove smernice, ki jih uvaja deželna uprava v FJK, pa tudi nove družbene spremembe. Za to novo pridobitev se v imenu Sveta slovenskih organizacij zahvaljujem gospodu župniku Mariju Garjupu in seveda vsem domačinom, ki so s prostovoljnimi delom prispevali k ureditvi prostorov. Upam, da bodo le-ti čim bolj obiskani, da bo to prostor srečevanja in skupnega dela za dobrobit naše slovenske narodne in krajevne skupnosti. Naj na tem sedežu najde svoj drugi dom tudi

tukajšnja mladina, ki naj goji slovensko kulturo in materin jezik. Naj se nove ideje in projekti spremenijo v konkretno in ustvarjalno delo. Na tak način bomo lahko še naprej ohranjali naše narodno izročilo, ki je vedno bilo specifična Kanalske doline. Ta novi sedež pa naj bo tudi kraj sodelovanja z drugimi stvarnostmi v Kanalski dolini. Vsak namreč ima svojo specifično in lasten način dela. Dobro sodelovanje pa lahko vse to dvigne na višjo kakovost in pripomore k vzajemnemu poznavanju. Kulturno in prosvetno delovanje ostaja namreč okrnjeno, če se omeji na lasten krog. Pomembno je, da je v sozvočju z okoljem in z ljudmi, ki na njem živijo. Prepričan sem, da so to bila tudi načela beneškega duhovnika Maria Černeta, po katerem nosi vaše združenje ime in čigar

Rudi Merljak

kot Svet slovenskih organizacij na tem kraju še večkrat srečali". Pokrajinski predsednik SSO za Videmsko Riccardo Ruttar je v svojem nagovoru podčrtal, da je Zdrženje Černet član združenja Blankini, kot je tudi ponudil nadaljnjo pomoč prebivalcem Ovčje vasi in si zaželel, da bi prišlo do trijezičnega poka. Predstavniki društva Kanaltaler Kulturverein, ki združuje nemško govoreče ljudi v Kanalski dolini, Raimondo Domenig, je zaželel tvorno sodelovanje med društvoma, nato je predsednik Anton Sivec izročil priznanja domačinom, nastop domačega pevskega zbora pod vodstvom Oswald Erratha pa je sklenil za Slovence zgodovinski dan v Kanalski dolini, kot je poudaril eden od udeležencev.

ZUT

Pozitivna kmetijska sezona v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini Kostanji počasi ozdravljajo

Mesec oktober je v Benečiji čas praznikov kostanja. Posebno uspešni so bili "burnjaki" v Gorenjem Tarbiju, Podcerki in čezmejni ter planinski na Livku. Privabili so zares veliko ljudi od vsepovsod. Ob burnjakih pa je čas, da se pregleda, kako je šla letina. "Prvi podatki, ki jih imamo, nam kažejo, da je bila letina kar dobra. To velja za jabolka v Benečiji, za česen v Reziji, za fižol v Terski dolini. Razne vrste zelenjave so po vrtovih dobro obrodile. Ni pa šlo po pričakovanjih s koruzo, nekoliko zaradi suše poleti in še posebno zaradi škode, ki so jo po njih naredili divji prašiči in jeleni. V nekaterih krajih bodo pobrali manj kot polovico koruze od tistega, kar so pričako-

vali. Vseeno kaže, da bo 'ena dobra letina', je v časniku Dom povedal Stefano Predan, tajnik Kmečke zveze videmske pokrajine, ki zbira slovenske kmete v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini. Posebno kmetje in vsi prebivalci so veseli, da kostanji ozdravljajo. "Bolje je kot lani in predlanskim", je poudaril Predan. Če pomislimo, da smo leta 2010 imeli 90% manj kostanja kot leto prej, kaže, da se problem počasi rešuje. Pred enim mesecem je izšel bilten deželne agencije za kmetijstvo ERSA, ki prinaša članek o boleznih kostanjev. Stvari gredo počasi na boljše, tako kot so predvidevali pred petimi leti, ko se je pojavil ta škodljivec, šiškarica. Njegovi antagonisti, ki so že prisotni v naravi, so začeli počasi rasti.

Sedaj pokrivajo že 40% šiškarice. Počakati je treba še kakšno leto in kostanji bodo spet zdravi". Po mnenju tajnika Kmečke zveze je akcija, ki so jo lani izvedli lovci,

s tem da so potrosili protiškodljivca, "v nekaterih krajih gotovo pomagala. Strokovnjaki pa pravijo, da bi bila tudi brez te akcije situacija ravno taka. Se pravi, da je bilo bolj paliativno kot pravo zdravilo. Strokovnjaki so mnenja, da bodo kostanji ozdraveli v desetih letih, in kaže, da bo tako. Zanimivo pa je, da so se neke sorte kostanja pokazale bolj odporne, bolj močne proti šiškarici. Purčinac je bil in ostaja najbolj bolan, objak pa je najbolj odporen. Z ERSO smo pred kratkim govorili, da bi napravili pilotni projekt. Nasadili bi samo objak, da bi videli, ali je za-

res bolj močan od ostalih sort. Če bi to držalo, bi imeli rešitev ne le za naše kraje, ampak za celo Evropo, kjer je kostanj bolan zaradi šiškarice". Okrevanja kostanjev se veseli tudi odgo-

vorni urednik Doma msgr. Marino Quarlizza. "Vsi se tega veselimo in upamo, da bo šlo lepo naprej", je napisal. Ko smo

se o tem pogovarjali, je nekdo v družbi dejal: "Kaj bi lahko prišla tudi v Benečijo kakšna lepa novica, da se tudi druge strupene ose in neprijetni žužki umaknejo z naše dežele in nas pustijo, da bomo živeli zdravi in veseli in bomo znali prinesiti dobre in sladke sadove našega dela, naših skrbi v prid našim ljudem"? Če ohranimo kostanje in očistimo naše zapuščene senožeti in bomo držali lepo in cvetočo našo Benečijo, bomo zares živeli bolj veselo in bomo še bolj cenili in imeli radi vse, kar je lepega v naši kulturi. To so jezik, petje, glasba, poezija, prazniki, sejmi, druženje ljudi in novo življenje v naših vaseh. Ljubezen do naše zemlje zna roditi polno lepih stvari in prvo, kar si želimo, je, da ta ljubezen napolni nazaj naše vasi, da bomo spet slišali vriskanje otrok in petje v naših cerkvah".

U.D.

Nedelja, 8. novembra

Po Poteh Spomina Redipulja - Kobarid

POTI PRVE SVETOVNE VOJNE

Info in rezervacije: 0481.489139 - 346.1761913

www.prolocofoglianoredipuglia.it - info@prolocofoglianoredipuglia.it

Posegi mladih predavateljev na letošnji Dragi

Brez teh študijskih srečanj ne bi bil to, kar sem

Nadaljujemo objavo prispevkov mladih predavateljev na letošnjih študijskih dnevih Draga. Tokrat je na vrsti razmišljanje Primoža Sturmana, ki je tudi zelo dragocen sodelavec našega tednika.

Vabilo k sodelovanju na jubilejni izvedbi petdesetih študijskih dnevov Draga sem sprejel z velikim veseljem, saj mi je v čast sodelovati na tako pomembnem forumu. Za vabilo se moram zahvaliti organizatorju in prijatelju Jerneju Ščeku ter njegovi delovni skupini, ki sta ob prirejanju tako pomembnega srečanja pomislila tudi name. Že večkrat sem bil gost Društva slovenskih izobražencev, ki je pobudnik vsakoletnih avgustovskih oziroma nekoč septembrskih predavanj in okroglih miz, za katera je pred pol stoletja dal pobudo profesor Jože Peterlin. Osebnost ga nisem poznal, saj spadam v generacijo, ki se je rodila po njegovi smrti, pripadam pa tudi tistim, ki smo sobotne večere preživljali v krogu Slovenskega kulturnega kluba na ulici Donizetti, ki smo organizirali Drago mladih, ki smo se na polovici januarja srečevali na vsakoletnem Slovenija partyju, ki – ko nam vsakdanje obveznosti to dopuščajo – še danes zahajamo v Društvo slovenskih izobražencev. Na Dragi je nastopilo že toliko uglednih osebnosti in zmoglo marsikaj zanimivega in tehtnega povedati, da se posameznik lahko upravičeno vpraša, kaj bi sam še

dodal, zato da ne bi ponavljal že slišane. Skušal bom zato dodati svoj osebni pogled na Drago in njeno vlogo pri moji formaciji.

V nekem svojem nedavnem razmišljanju sem pisal o tem, da sem se idejno in intelektualno kalil prav v krogu, ki se je po drugi svetovni vojni odločil za opozicijo tedanjemu režimu v matični domovini, torej v tistem, ki je pred pol stoletja začel Drago. Čeprav večine njegovih protagonistov nisem poznal, si morem predstavljati, da so si bili med seboj zelo različni, vse pa je družil isti skupni imenovalc, in sicer sla po svobodnem izražanju ter konfrontaciji. Jože Peterlin je bil po vsej verjetnosti karizmatična osebnost in dober organizator ter je zato deloval v ospredju, od njega dve leti mlajšemu Martinu Jevnikarju pa je najbrž prijalo biti nekoliko bolj v ozadju, da se je zmoželo poglobiti v določene tematike, predvsem v književnost, o čemer še danes priča njegovo obsežno pisanje v reviji Mladika. Potem sta tu še pisatelja Boris Pahor in Alojz Rebula. Srečo sem imel, ko sem lahko pred tremi leti pri Slovenski matici v sodelovanju s Pahorjem objavil zbirko političnih spisov Franca Jeze, ki je bil redni protagonist Drage in do zadnjega prepričan v slovensko samostojnost. Imen je seveda še veliko, prepričan pa sem, da je preteklost Drage že zelo dobro obravnavana. Med svojimi vrstniki naj omenim časnikarja Andreja

Černica, čigar referat bomo poslušali v kratkem, in pesnika ter pedagoga

Davida Bandlja, za katerega mi je danes žal, da ga ni med nami. Oba sta že nekajkrat nastopila za predavateljsko mizo in nanju sem kot pripadnik iste generacije lahko zardel tega upravičeno ponosen. Osrednja vodila Drage še danes ostajajo zvestoba slovenstvu, krščanskemu izročilu in demokratičnemu pluralizmu. Časi, v katerih je Draga začela delovati, so seveda zelo različni od današnjih, čeprav jih najbrž povezuje marsikaj. To si upam trditi, kljub temu da tistega obdobja sam nisem doživel. Okoliščine so danes popolnoma spremenjene, meja ostaja le še na papirju oziroma na obcestnih oznakah, vsi spadamo pod skupno evropsko streho, premikamo se lahko svobodno in še bi lahko naštevali.

Generacija, kateri pripadam, je doživela srečno in brezskrbno otroštvo in mladost. Nismo okusili vojne, pomanjkanja, strahu, sovraštva in podobnih stvari. Smo pa tudi tisti, ki jih je kriza udarila po grbi ravno tedaj, ko smo se začeli resneje spogledovati z delovnim okoljem in katerim čas vztrajno odjeda možnost redne in zanesljive zaposlitve. Upam si zato trditi, da bi nas ustanovitelji Drage in njeni začetniki, od katerih marsikdo v svojem času ni imel zagotovljenega mirnega preživetja, v marsičem tudi razumeli. Sam sem se pred kakimi petimi leti preselil na tisti del Krasa, ki je za državno mejo. Bližina nekdanjega doma mi seveda omogoča, da se vsak

dan pripeljem v domače kraje, torej na Opčine oziroma v Trst, pa tudi to, da sem na svojo srečo v stiku s takojšnjimi ljudmi na nekatere stvari začel gledati nekoliko drugače. Mesto Trst velja namreč za eno najstarejših v naši širši okolici in zato je družba velikokrat tudi uglašena na tako valovno dolžino. Mladi tu velikokrat iščemo svoj prostor, a ga ne moremo vedno najti, zato se je veliko izmed nas odpravilo drugam, nekateri precej blizu, drugi zelo daleč, vsi pa tja,

cena mala, saj to še zdaleč ni njihov namen – lahko rečem, da smo zmogli mladi, torej pripadniki moje generacije, v kraju, v katerega sem se priselil, v dobrem letu dni postaviti na noge društveno in kulturno delovanje, ki nam ga v okolici že počasi začenjajo zavidati. Najtežje je seveda začeti iz nič, ko marsikdo dvomi, da si sploh sposoben in da zato nikakor ne boš zmogel, da so tisti, s katerimi si se povezal, nesposobni, da si itak prišlek in da zaradi tega ti ne bo nikoli uspelo, ker okolja ne poznaš, kaj šele, da bi te v tvojih prizadevanjih podprli. Odgovoriti takemu seveda ne moreš oziroma sploh nima smisla, najbolj učinkovit odgovor je samo dejanje. Najbrž so bili pred marsikatero takšno dilemo pred pol stoletja in več postavljeni prej omenjeni moške, ki jih danes častimo kot legende in ikone, v resnici pa so bili, kot vsi mi, iz mesa in kosti. Podobno kot mi so se najbrž bali neuspehov, morda jih je bilo marsikdaj strah, da zaradi nenaklonjenih okoliščin jim ne bo moglo uspjeti v njihovem delovanju, in podobno. V njih pa je zagotovo tlelo prepričanje, da morajo kljub vsemu vztrajati, ne le zaradi sebe oziroma svojih načel, ampak predvsem zaradi tega, ker bi bila družba in širše občestvo brez njihovega angažmaja prikrajšana za marsikaj. Podobno tudi zase lahko rečem, da bi brez Drage in vsega, kar je iz nje, ter iz kroga, ki jo je začel in ki jo že dolga desetletja tudi vztrajno vodi, zagotovo sam danes ne bil to, kar sem in na kar sem lahko upravičeno ponosen.

Primož Sturman

Primož Sturman (foto dpd)

kjer smo prepričani, da se nam bo boljše godilo. Če me kaj posebno moti, so to nekatere pavšalne kritike, ki so mestoma še vedno izrečene na račun mladih, češ da nismo sposobni, da se nam ne da, da sploh ne vemo, kaj nam je bilo prihranjeno, kar drugim ni bilo, in podobne stvari. Ker človek seveda najbolje pozna sam sebe – prav zato upam, da naslednje misli ne bodo izzvenele kot lastna hvala,

Nasmej se :-)

Končno odontoiatrija
TOP kakovosti
z **LOW COST** cenami

V naših zobozdravstvenih ordinacijah se opravljajo vsi redni posegi in vsa vzdrževanja estetskega izgleda. Naše ustanove so avantgarda sodobnih operativnih posegov, rekonstrukcije kosti in implantacij.

Implantacije **€370*** * Ponudba velja samo za november in december